

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 5.7.2005
KOM(2005) 299 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE

**Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady
Společenství, 2007-2013**

{SEK(2005) 904}

OBSAH

SDĚLENÍ KOMISE Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013	1
1. ÚVOD	4
2. SOUDRŽNOST, RŮST, ZAMĚSTNANOST	5
2.1. Obnovená lisabonská agenda	5
2.2. Příspěvek politiky soudržnosti pro růst a zaměstnanost	6
3. RÁMEC PRO POLITIKU SOUDRŽNOSTI 2007-2013	8
3.1. Soustředění zdrojů	8
3.2. Konvergence	8
3.3. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	9
3.4. Evropská územní spolupráce	10
3.5. Správa a řízení	10
4. OBECNÉ ZÁSADY PRO POLITIKU SOUDRŽNOSTI 2007-2013	12
4.1. OBECNÁ ZÁSADA: Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující	13
4.1.1. Rozšíření a zlepšení dopravních infrastruktur	13
4.1.2. Posílení součinnosti mezi ochranou životního prostředí a růstem	15
4.1.3. Řešení intenzivního využívání tradičních zdrojů energie v Evropě	16
4.2. OBECNÁ ZÁSADA: Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu	17
4.2.1. Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a technologického rozvoje	18
4.2.2. Usnadnit inovace a podporovat podnikavost	19
4.2.3. Podporovat informační společnost pro všechny	21
4.2.4. Zlepšit přístup k financím	22
4.3. OBECNÁ ZÁSADA: Vytváření více a lepších pracovních míst	23
4.3.1. Přivést více lidí do zaměstnání, zajistit jejich setrvání v zaměstnání a modernizovat systémy sociální ochrany	24
4.3.2. Zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce	26
4.3.3. Zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace	27

4.3.4.	Správní kapacita	28
4.3.5.	Pomoci udržet zdravou pracovní sílu	29
5.	ZOHLEDNĚNÍ ÚZEMNÍHO ROZMĚRU POLITIKY SOUDRŽNOSTI	29
5.1.	Příspěvek měst pro růst a zaměstnanost	30
5.2.	Podpora hospodářské diverzifikace venkovských oblastí	31
5.3.	Spolupráce	31
5.4.	Přeshraniční spolupráce	32
5.5.	Nadnárodní spolupráce	32
5.6.	Meziregionální spolupráce	33
6.	DALŠÍ KROKY	33
	PŘÍLOHA	35

SDĚLENÍ KOMISE

Politika soudržnosti pro podporu růstu a zaměstnanosti: Strategické obecné zásady Společenství, 2007-2013

„Evropa musí obnovit základ své konkurenceschopnosti, zvýšit svůj potenciál růstu a svoji produktivitu a posílit sociální soudržnost, a přitom klást hlavní důraz na znalosti, inovaci a optimalizaci lidského kapitálu.

K dosažení těchto cílů musí Unie zmobilizovat všechny vhodné zdroje na úrovni jednotlivých členských států i Společenství - včetně politiky soudržnosti - ve třech rozměrech strategie (hospodářském, sociálním a environmentálním), aby se tak více využilo jejich součinnosti v obecném rámci udržitelného rozvoje“.¹

1. ÚVOD

Nedávné rozšíření na 25 členských států a budoucí přistoupení Bulharska a Rumunska v roce 2007 přineslo velké rozdíly v EU.

Nedávno zveřejněná třetí průběžná zpráva o soudržnosti potvrdila, že rozšíření Unie na 25 členských států, později na 27 nebo více, představuje nebývalou výzvu pro konkurenceschopnost a vnitřní soudržnost Unie. Zároveň zpráva uvedla, že některé nejchudší oblasti nových členských států mají jednu z nejvyšších mír růstu v Unii (viz mapa v příloze).

Při plnění cílů stanovených ve Smlouvě², a zejména cíle podpory reálné konvergence, by se akce podporované omezenými zdroji, které jsou k dispozici pro politiku soudržnosti, měly soustředit na podporování udržitelného růstu³, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti, jak je uvedeno v obnovené lisabonské strategii. Je zřejmé, že makroekonomická stabilita a strukturální reformy jsou předpokladem pro úspěch politiky soudržnosti, ale je zapotřebí dalších podmínek, které podpoří investice (včetně účinného provádění jednotného trhu, správních reforem, dobrého vládnutí, příznivého podnikatelského prostředí a dostupnosti kvalifikované pracovní síly)⁴.

Toto jsou zásady, které byly základem pro návrhy reformy politiky soudržnosti pro období 2007-2013, které Komise předložila ve třetí zprávě o soudržnosti v únoru 2004 a v rozpočtové a zákonodárné formě v červenci 2004.

Návrhy Komise mají za cíl zlepšit dvě hlavní oblasti. Za prvé se posílí strategická dimenze politiky soudržnosti, aby byla zajištěna lepší integrace priorit Společenství do vnitrostátních a regionálních rozvojových programů. Za druhé se vynakládá značné úsilí k zajištění větší identifikace s politikou soudržnosti v praxi. Toto se odráží v posíleném dialogu v partnerství mezi Komisí, členskými státy a regiony a v jasnějším a decentralizovanějším rozdělení

¹ Závěry předsednictví, Evropská rada, březen 2005.

² Článek 158 Smlouvy stanoví, že za účelem posilování hospodářské a sociální soudržnosti Společenství usiluje o snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů, včetně venkovských oblastí.

³ V souladu göteborgskou strategií, kterou přijala Evropská rada v roce 2001.

⁴ „Hospodářství EU: přehled 2004“, KOM(2004) 723, 26.10.2004.

povinností v oblastech jako je finanční řízení a kontrola. Návrhy také vytvářejí jasnější rozdělení povinností mezi Komisí, členskými státy a Parlamentem

V souladu s článkem 23 předlohy nařízení Rady (ES) o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudržnosti⁵ stanoví Rada, po přijetí nařízení a na základě návrhu Komise, strategické obecné zásady Společenství pro politiku soudržnosti s cílem „*uvést v platnost priority Společenství s cílem podporovat vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj*“⁶.

Strategické obecné zásady Společenství načrtnuté v tomto sdělení, mají tyto hlavní charakteristiky:

- Finanční nástroje, které jsou k dispozici politice soudržnosti, jsou strukturální fondy (EFRR a ESF) a Fond soudržnosti. V následujících obecných zásadách se úmyslně neprovádí analýza podle jednotlivých fondů. Otázka vhodného nástroje v rámci každé položky se rozhoduje ve fázi programování a závisí na povaze plánovaných výdajů (infrastruktura, výrobní investice, rozvoj lidských zdrojů atd.);
- Hlavním cílem je stanovit priority Společenství, které budou podporovány v rámci politiky soudržnosti za účelem posílení součinností s lisabonskou strategií, jak jsou definovány v integrovaných obecných zásadách pro růst a zaměstnanost, a jejich realizace.
- Obecné zásady se týkají jen části vnitrostátních a regionálních investic, které jsou spolufinancované strukturálními fondy a Fondem soudržnosti;
- Obecné zásady je třeba číst paralelně s návrhy právních předpisů. Posledně jmenované definují účel a rozsah pomoci každého fondu, zatímco strategické obecné zásady Společenství se v rámci tohoto rozsahu snaží určit oblasti, v nichž politika soudržnosti může přispět nejúčinněji k realizaci priorit Společenství, zejména těch, které vyplývají z obnovené lisabonské strategie.
- Obecné zásady odrážejí diskusi s členskými státy a diskusi v rámci různých útvarů Komise.

Jakmile Rada obecné zásady přijme, budou tvořit základ pro přípravu vnitrostátních strategických referenčních rámců a vzniklých operačních programů.

2. SOUDRŽNOST, RŮST, ZAMĚSTNANOST

2.1. Obnovená lisabonská agenda

Závěry Evropské rady v Lisabonu v březnu 2000⁷ – základní text definující lisabonskou strategii – stanovily strategii a širokou škálu cílů a politických nástrojů s cílem učinit Evropskou unii více dynamickou a konkurenceschopnou. Evropská rada v Göteborgu v roce 2001 zahrnuje do těchto cílů environmentální rozměr.

⁵ KOM(2004) 492 v konečném znění, 14.7.2004. Ve zbylém textě se používá výraz „fondy“ v souvislosti se třemi fondy a „strukturálními fondy“, odkazuje-li se na ERDF a ESF.

⁶ KOM(2004) 492 v konečném znění, článek 23.

⁷ Závěry předsednictví, Evropská rada v Lisabonu, 23. a 24.3.2000.

V průběžném hodnocení procesu byl učiněn závěr, že výsledky jsou dosud smíšené. Po slibném začátku v roce 2000 se růst zaměstnanosti prudce zpomalil, zatímco růst produktivity byl po celé období neuspokojivý, což bylo částečným selháním plného využití hospodářství založeného na znalostech a informačních a komunikačních technologiích (IKT). Přestože slabá hospodářská výkonnost je částečně způsobena zpomalením světové ekonomiky, je zapotřebí udělat více pro zvýšení růstového potenciálu a zaměstnanosti v Evropě.

V únoru 2005 předložila Komise Evropské radě před jejím zasedáním v březnu 2005 návrh nového partnerství pro růst a zaměstnanost⁸. Rada potvrdila její cíle a zdůraznila potřebu znovuzahájení lisabonské strategie.

V rámci tohoto obnoveného úsilí se vyžaduje, aby „*Unie zmobilizovala všechny vhodné zdroje na úrovni jednotlivých členských států i Společenství - včetně politiky soudržnosti*“⁹. Navíc došla Rada k závěru, že je nutná větší identifikace s lisabonskými cíli v praxi, která by zahrnovala regionální a místní účastníky a sociální partnery. To je obzvláště důležité v oblastech, kde má význam územní blízkost, jako je inovace a hospodářství založené na znalostech, zaměstnanost, lidský kapitál, vytváření podniků, podpora malých a středních podniků (MSP) nebo přístup k financování rizikového kapitálu. Kromě toho by se vnitrostátní politiky měly souvisle zabývat stejnými strategickými cíli, aby se zmobilizovalo co největší množství zdrojů a vyhnulo se konfliktům v praxi.

Komise přijala v období od zasedání Evropské rady v březnu 2005 integrované obecné zásady pro agendu růstu a zaměstnanosti¹⁰, aby pomohla členským státům v rozvoji vnitrostátních reformních programů. Komise současně připraví lisabonský program Společenství.

2.2. Příspěvek politiky soudržnosti pro růst a zaměstnanost

Politika soudržnosti již přispívá lisabonské strategii. Nezávislá hodnocení ukazují, že politika měla podstatný makroekonomický vliv, zejména v méně rozvinutých regionech, a má multiplikační účinek na EU jako celek¹¹. Mobilizací růstového potenciálu, který existuje ve všech regionech, politika soudržnosti zlepšuje geografickou rovnováhu hospodářského rozvoje a zvyšuje růstový potenciál v Unii jako celku. Má-li EU dosáhnout lisabonských cílů, musí se zapojit všechny regiony a zejména ty, v kterých je potenciál pro vyšší produktivitu a zaměstnanost největší.

Navíc přispívá politika soudržnosti k posílení hospodářské a politické integrace, například prostřednictvím rozvoje infrastruktury sítí a přístupu k službám všeobecného zájmu, zvyšování odbornosti občanů Společenství, zvýšení dostupnosti vzdálených regionů a podpory spolupráce.

Existuje několik způsobů, prostřednictvím kterých může politika soudržnosti významně přispět k lisabonským prioritám:

⁸ Sdělení jarnímu zasedání Evropské rady „Společně k růstu a zaměstnanosti -Nový začátek lisabonské strategie“, KOM(2005) 24, 2.2.2005.

⁹ Závěry předsednictví, Evropská rada, březen 2005.

¹⁰ KOM(2005) 141.

¹¹ Viz třetí zpráva o soudržnosti. s. 149.

- **Investice do oblastí s vysokým růstovým potenciálem.** Vysoké výnosy jsou možné při investicích v regionech, které mají potenciál rychle dostihnout zbývající části EU, ale jejichž domácí zdroje nejsou dostatečné pro uplatnění všech možností.
- **Investice do hnacích sil růstu a zaměstnanosti.** Politika soudržnosti se zaměřuje na investice do hmotného a lidského kapitálu, které jsou rozhodující pro potenciál růstu a zaměstnanosti, včetně hmotné infrastruktury a infrastruktury ICT, výzkumné kapacity a inovace, vzdělávání a odborné přípravy a adaptability pracovníků.
- **Podpora provádění provázané strategie ve střednědobém až dlouhodobém horizontu.** Politika soudržnosti je jedinou politikou na zabezpečení stabilního sedmiletého rámce pro investice.
- **Rozvoj součinnosti a komplementarity s ostatními politikami Společenství.** Politika soudržnosti má velký význam při provádění ostatních politik Společenství. Například projekty transevropských sítí jsou v podporovaných zemích financovány přímo z Fondu soudržnosti, což vede k podstatnému zisku ve formě přístupnosti ke zbytku Evropy; prostřednictvím politiky soudržnosti se podporuje dodržování *acquis* z oblasti životního prostředí a širších cílů udržitelného rozvoje; prostřednictvím politiky soudržnosti se též podporuje politika VTR, zejména co se týče výzkumných infrastruktur a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu, a také politika Společenství pro inovaci a MSP.
- **Mobilizace dodatečných zdrojů.** Činnosti spolufinancované politikou soudržnosti zabezpečují vysoký stupeň doplňkovosti pro fondy EU, zejména přesouváním zdrojů pro investice do oblastí, kde výdaje mohou mít největší účinek a přidanou hodnotu. Mobilizují dodatečné vnitrostátní zdroje, veřejné i soukromé, které se využívají v provázané vnitrostátní a regionální strategii rozvoje. Každé euro vynaložené politikou soudržnosti na úrovni EU vede k dalším výdajům, v průměru 0,9 eur v méně rozvinutých regionech (současný cíl 1) a 3 eura v regionech v procesu restrukturalizace (současný cíl 2).
- **Zlepšení řízení.** Jedinečný systém pro správu programů soudržnosti napomáhá ke zlepšení institucionálních možností při navrhování politiky a jejím provádění; šíření kultury hodnocení; veřejno-soukromým partnerstvím; transparentnosti; regionální a přeshraniční spolupráci; a výměně osvědčených postupů. Přispívá také k lepšímu řízení na všech úrovních tím, že posiluje odpovědnost za lisabonskou strategii a ztotožnění se s ní na regionální úrovni.
- **Podpora integrovaného přístupu k územní soudržnosti.** Politika soudržnosti může pomoci vytvořit udržitelná společenství tak, že zabezpečí řešení hospodářských, sociálních a environmentálních otázek pomocí integrovaného přístupu pro obnovu, regeneraci a rozvoj městských a venkovských oblastí.

S ohledem na různé způsoby, kterými lze prostřednictvím politiky soudržnosti přispět k lisabonské agendě, stanovuje následující část klíčové aspekty nového rámce pro politiku soudržnosti pro období 2007-2013.

3. RÁMEC PRO POLITIKU SOUDRŽNOSTI 2007-2013

3.1. Soustředění zdrojů

V této části se o novém rámci pro politiku soudržnosti hovoří v souvislosti s potřebou tématického a zeměpisného soustředění zdrojů. Vzhledem k tomu, že soustředění zdrojů je také otázkou procesu, je rozměr řízení také předmětem diskuse.

Růst hospodářské produkce se ve své podstatě skládá ze dvou hnacích sil: růstu zaměstnanosti a produktivity. Úzce spolu souvisí a aby byl dosažen největší účinek, musí být podporovány současně. Aby se v rámci vnitrostátních a regionálních rozvojových programů na období 2007-2013 podporoval směr udržitelného rozvoje a posilovala konkurenceschopnost v hospodářství založeném na znalostech, je důležité soustředit zdroje na základní infrastruktury, lidský kapitál, výzkum a inovaci, včetně přístupu k strategickému využívání informací a komunikačních technologií (ICT). Je zapotřebí hmotných i nehmotných aktiv.

Kombinace politik, které členský stát nebo region potřebuje k tomu, aby dosáhl vhodnou kombinaci investic pro růst, závisí na zvláštních vlastnostech, struktuře hospodářské aktivity, charakteru a rozsahu strukturálních nedostatků a možných oblastí komparativní výhody. Kombinace politik se postupem času vyvíjí tím, že přináší změnu používaných druhů politik a nástrojů. Každý členský stát a region si musí na základě svých hospodářských, sociálních, environmentálních, kulturních a institucionálních podmínek najít tu nejlepší kombinaci politik pro svůj rozvoj.

Přestože se kombinace může měnit v závislosti na kontextu, zaměření se zajistí na úrovni programů a projektů tím, že se zahrnou jen ty prvky, které mohou přispět agendě pro růst a zaměstnanost. Toto bude určující princip, který bude Komise uplatňovat při vyjednávání o různých vnitrostátních a regionálních programech.

Časové rozvržení je také otázkou v souvislosti s politikou soudržnosti v členských státech, kde převody z Unie nabývají makroekonomických rozměrů. Z krátkodobého hlediska budou tyto transfery vyvíjet tlak na inflaci například ve stavebním odvětví a přitom vyvíjet dodatečný tlak na běžný účet (jako výsledek dovozu investičního vybavení atd.) a na rozpočet (v důsledku ujednání o spolufinancování). Proto je důležité, aby členské státy a regiony organizovaly své investiční programy tak, aby se odstranily nedostatky na straně nabídky a zvýšila produktivita za účelem vyrovnání tlaků na nominální hospodářství na straně poptávky.

Je také třeba zohlednit jiné politické prioritní oblasti Společenství, za prvé pro jejich potenciál přispět k růstu a zaměstnanosti v rámci programů politiky soudržnosti a za druhé, aby se v praxi podpořila součinnost s jinými politikami EU.

3.2. Konvergence

Pro regiony a členské státy, které jsou způsobilé pro podporu v rámci politiky soudržnosti v souladu s novým cílem pro konvergenci, bude hlavním cílem **podpora růstového potenciálu**, aby se udržela a dosáhla vyšší míra růstu. Tento cíl by se měl vnímat s přihlédnutím k nebyvalému nárůstu rozdílů v rámci rozšířené Unie, dlouhodobému úsilí, které bude potřebné na jejich snížení, a příspěvku ke konkurenceschopnosti celé Unie.

Jejich strategie se proto zaměří na investice a kolektivní služby, které jsou potřebné pro zvýšení dlouhodobé konkurenceschopnosti, vytvoření pracovních míst a udržitelný rozvoj.

Bude potřebné vytvořit, obnovit a rozšířit základní infrastruktury a služby za účelem otevření regionální a místní ekonomiky, stanovení náležitého rámce na podporu podniků a využití příležitostí, které umožňuje jednotný trh. Kromě toho se vyžaduje značné úsilí na zvýšení investic do lidského kapitálu; zlepšení přístupu k zaměstnání; posílení sociálního začlenění; a zavedení a provedení reformy v oblasti vzdělávání a systémů odborné přípravy.

Společně s úsilím zaměřeným na základní infrastrukturu se vyžaduje modernizace a restrukturalizace produkční kapacity regionů prostřednictvím poskytování služeb podnikům, zejména MSP; zlepšením přístupu k finančním prostředkům; podporou VTR a inovace; rozvojem lidských zdrojů; a podporou pronikání, šíření a přebírání ICT.

Pro vypracování a provádění účinných politik je podstatné posílit institucionální kapacitu a institucionální strukturu.

3.3. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Aby se zabezpečilo nejlepší použití omezených finančních zdrojů, je potřebné soustředit se v rámci tohoto cíle na omezený počet klíčových priorit, zejména na výzkum, inovaci, dostupnost a vytváření pracovních míst. Investice do lidského kapitálu mohou mít významnou úlohu při zabezpečování plynulého přizpůsobení se ekonomické změně a restrukturalizaci.

Novým cílem regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti je **předjímat a podporovat hospodářskou změnu** zlepšováním konkurenceschopnosti a atraktivity regionů EU prostřednictvím investic do hospodářství založeném na znalostech, podnikavosti, výzkumu, spolupráce mezi univerzitami a podniky a inovace; přístupu k dopravní a telekomunikační infrastruktuře, energii a zdraví, životního prostředí a prevence rizik, podpory přizpůsobivosti pracovníků a podniků; posilování účasti na trhu práce; a podpory sociálního začlenění a udržitelných společenství.

Průmyslové regiony mají různé formy. Mnohé charakterizuje přítomnost velkých výrobních firem, vysoká hustota obyvatelstva a vysoká míra hospodářského růstu, zatímco jiné regiony mají moderní průmysl, zejména MSP, a relativně rychle rostoucí odvětví služeb. Oba druhy regionů se však mohou potýkat s oblastmi, kde je zakořeněný úpadek měst a chudoba, oblastem, které jsou přetíženy, jsou vystavené environmentálnímu a zdravotnímu tlaku a které se musí vyrovnat s obtížemi globalizace a mají potřebu přizpůsobit se zrychlující se ekonomické změně. Na druhém konci škály jsou mnohé průmyslové regiony, které se nyní začínají přizpůsobovat změně, a v kterých se útlum průmyslové základny dostatečně nevyvážil novými činnostmi.

V oblastech charakterizovaných **nízkou hustotou obyvatelstva** je hospodářský rozvoj často podporovaný malými podniky, ale výzvy, kterým čelí, jsou podobné. Nízká hustota obyvatelstva stěžuje řešení problémů, a proto se v posledních deseti letech sociálně-ekonomická situace nezměnila.

Hospodářská situace **venkovských oblastí** je velmi různorodá. Některé oblasti, v kterých zemědělství stále hraje významnou úlohu, mají dobré propojení s městskými centry a setkávají se s narůstající hospodářskou diverzifikací a nárůstem činností v odvětví služeb, například v cestovním ruchu. Další odlehlejší venkovské oblasti musí zápasit s vysoko rozptýlenou a stárnoucí populací, nedostatečnými technickými a sociálními infrastrukturami, neadekvátními službami a slabým propojením s ostatním hospodářstvím.

Řešení této různorodosti problémů a pomoc regionům restrukturalizovat a vytvářet nové aktivity v souladu s obnovenou lisabonskou agendou je výzvou pro novou generaci regionálních programů pro konkurenceschopnost a zaměstnanost.

3.4. Evropská územní spolupráce

Nový cíl spolupráce se zaměřuje na podporu **silnější integrace** území Unie ve všech jejích rozměrech. Tak se prostřednictvím politiky soudržnosti podporuje **vyvážený a trvale udržitelný rozvoj** území Unie na úrovni makroregionů a přeshraniční spoluprací a výměnou nejlepších postupů se snižuje vliv překážek.

Tyto činnosti se zakládají na společných strategiích rozvoje příslušných území (vnitrostátních, regionálních, místních) a na propojení klíčových zúčastněných stran. Jako takové mají zřejmou evropskou přidanou hodnotu, která se v rozšířené a různorodé Unii ještě zvyšuje.

3.5. Správa a řízení

V kontextu politiky soudržnosti má otázka správy a řízení různé aspekty.

První aspekt se týká souboru charakteristik veřejných organizací souvisejících s **výkonem a úspěchem veřejných politik**. Pro země a regiony, zejména ty, které jsou způsobilé v rámci cíle konvergence, je kvalita a produktivita veřejného sektoru zásadní k tomu, aby se ujaly reformy a dobrého vládnutí, především v oblastech hospodářství, zaměstnanosti, sociálních věcí, vzdělávání, životního prostředí a soudnictví. Pomůže to nejen zlepšit provádění politiky soudržnosti EU, ale také zvýšit celkovou výkonnost hospodářství.

Posílení institucionálních kapacit, správy a řízení tam, kde se považují za nedostatečné, by mělo být v méně rozvinutých regionech klíčovou prioritou. Hospodářská konkurenceschopnost a silnější občanská společnost nezávisí jen od účinné infrastruktury sítí, ale také od nediskriminačního, předvídatelného a transparentního prosazování práva; přidělení a prosazování obchodovatelných vlastnických práv, včetně práv duševního vlastnictví; otevřeného systému veřejných zakázek; a správy, která minimalizuje administrativní zatížení hospodářských subjektů.

Členské státy by proto měly při rozvoji vnitrostátních strategií systematicky analyzovat rozsah, ve kterém může účinnější, odpovědná a transparentní veřejná správa pomoci zvýšit úroveň produktivity. Proto by strukturální fondy měly podporovat budování kapacit veřejné správy na vnitrostátní, regionální a místní úrovni s cílem zlepšit administrativní rámec pro hospodářskou činnost, dobré navrhování politiky a její provádění, včetně lepší tvorby právních předpisů, hodnocení a posouzení dopadů politických návrhů a pravidelné prověřování prováděcích mechanismů.

Druhý aspekt se týká opatření a činností, které jsou konkrétně potřebné k zlepšení kapacity členských států při **řízení a provádění politiky soudržnosti**. Spolehlivé a účinné řízení fondů vyžaduje náležitě, účinné a transparentní struktury v centrálních a regionálních správách, které jsou schopné vykonávat úlohy spojené s prováděním fondů, jako jsou veřejné zakázky, finanční kontrola, monitorování, hodnocení, prevence a boj proti podvodům a korupci. Účinné využívání fondů je také ovlivněno schopnostmi držitelů projektu vyvinout a provést vysoce kvalitní projekty. Samotná viditelnost zdrojů, které se používají účinným a transparentním způsobem, podněcuje soukromé podnikatele a sociální partnery a vytváří prostředí, v rámci

kterého mohou podnikatelé učinit vlastní rozhodnutí o investicích. Proto je i v této oblasti potřebná činnost a měla by být podpořena technickou pomocí.

Další související a velmi důležitý faktor, který podmiňuje účinnost politiky soudržnosti, je kvalita **partnerství** mezi zúčastněnými stranami, včetně těch na regionální a místní úrovni, při přípravě a provádění programů. Navíc je silné partnerství mezi Komisí a členskými státy základem pro stanovení strategie soudržnosti a jejího konečného provádění prostřednictvím operačního programu.

Rozvoj inovativních projektů založených na partnerství, které podporují účast občanů na formulování a provádění veřejných politik, jakož i zlepšení součinnosti mezi společenstvími a v rámci nich, může přispět k tvorbě lidského a sociálního kapitálu, který směřuje k udržitelné zaměstnanosti, růstu, konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti. V této souvislosti je důležité, aby se klíčové zúčastněné strany na vnitrostátní, regionální a místní úrovni postavily za reformní agendu, aby se zdroje **skutečně soustředily** na agendu pro růst a zaměstnanost a zavést za tímto účelem potřebné partnerské sítě.

Regionům se doporučuje vytvořit strategie udržitelného regionálního rozvoje a prostřednictvím pravidelného a systematického dialogu s klíčovými zúčastněnými stranami dosáhnout konsensu o cílech, které se mají dosáhnout. Partnerství je zásadní pro vypracování a provádění strategií rozvoje a závisí na konzultacích a účasti zúčastněných stran, jako jsou příslušné orgány, hospodářští a sociální partneři a představitelé občanské společnosti, včetně nevládních organizací. Partnerství poskytuje základ pro otevřenost a transparentnost při přípravě a provádění programů.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru

Partnerství veřejného a soukromého sektoru může být vhodným nástrojem financování investic v případě, že existuje významný prostor pro účast soukromého sektoru, zejména v oblastech, kde není možné nebo vhodné vzdát se veřejného vlastnictví nebo zabezpečení trhu. Kromě pákového účinku prostředků zlepšuje partnerství veřejného a soukromého sektoru na úrovni projektu také kvalitu provádění a následné řízení projektů. Členskými státem se proto doporučuje případně se rozhodnout pro taková partnerství. Hlavními výhodami partnerství veřejného a soukromého sektoru jsou:

- veřejný sektor získá přístup k mnohým dovednostem soukromého sektoru, které by mu měly umožnit poskytovat účinnější a hospodárné služby,
- soukromý sektor podstupuje mnohá rizika, která by podle tradičních veřejných zakázek nesl veřejný sektor,
- vyšší účinnosti je možné dosáhnout tam, kde je jediná strana odpovědná za integrovaný balíček, který se skládá z návrhu, tvorby, řízení a financování.

Při zvažování realizace konkrétního projektu formou partnerství veřejného a soukromého sektoru je důležité, aby byly splněny určité podmínky, především zavedení vhodného právního rámce, ještě před smluvním závazáním ohledně poskytování zboží a služeb.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru funguje nejlépe, když existuje explicitní politický závazek ze strany vnitrostátních vlád zapojit soukromý sektor do projektů veřejného sektoru. V různých oblastech politik jsou pro partnerství veřejného a soukromého sektoru potřebné

jasné a konkrétní rámce; ty se budou měnit například v závislosti na možné míře pokrytí nákladů prostřednictvím poplatků za užívání a rozsahu sociálních cílů.

EU bude partnerství veřejného a soukromého sektoru podporovat tak, že poskytne prostřednictvím strukturálních a fondů soudržnosti finanční prostředky pro projekty, které splňují všechna potřebná kritéria. V případě větších projektů vyzve Komise členské státy, aby zhodnotily jejich vhodnost pro režim partnerství veřejného a soukromého sektoru. V tomto ohledu mohou EIB a EIF poskytnout hodnotný příspěvek.

4. OBECNÉ ZÁSADY PRO POLITIKU SOUDRŽNOSTI 2007-2013

S ohledem na výše uvedené skutečnosti a obnovenou lisabonskou strategii pro růst a zaměstnanost by programy, které jsou spolufinancované prostřednictvím politiky soudržnosti, měly usilovat o zaměřování zdrojů na tyto tři priority¹²:

- zvýšení **přitažlivosti členských států, regionů a měst** zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a zachováním jejich potenciálu v oblasti životního prostředí,
- podporu **inovace, podnikatelského ducha a růstu hospodářství založeného na znalostech** pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií, a
- tvorbu **většího počtu a lepších pracovních míst** pomocí zapojení více osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.

V následujících částech se budou v každé kapitole na základě konkrétních obecných zásad posuzovat klíčové aspekty každé z těchto širokých oblastí. Samozřejmě nejsou všechny tyto podrobnější obecné zásady relevantní pro všechny regiony. Nejvhodnější kombinace investic bude nakonec záviset na analýze předností a nedostatků každého členského státu a regionu. **Obecné zásady představují spíše jednotný rámec, který mohou členské státy a regiony použít při vypracovávání vnitrostátních a regionálních programů, zejména s cílem posoudit svůj příspěvek k cílům Unie vzhledem k soudržnosti, růstu a zaměstnanosti.** Obecné zásady jsou potřebnou, ale ne jedinou podmínkou k dosažení správné úrovně soustředění na klíčové priority každého členského státu a regionu v souladu s obnovenou lisabonskou agendou.

V souladu se znovuzahájením lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost by se politika soudržnosti měla ve větší míře zaměřit na vědomosti, výzkum a inovace a lidský kapitál. Proto by se celkové finanční úsilí na podporu těchto oblastí činnosti mělo výrazně zvýšit. Navíc by se členské státy měly inspirovat nejlepšími postupy, které dosáhly viditelně kladných výsledků vzhledem k růstu a zaměstnanosti.

Členské státy a regiony by měly na všech úrovních přípravy a provádění programů a projektů mít za cíl **rovnost mužů a žen**. Toho by se mohlo dosáhnout prostřednictvím specifických

¹² Sdělení jarnímu zasedání Evropské rady „Společně k růstu a zaměstnanosti -Nový začátek lisabonské strategie“, KOM(2005) 24, 2.2.2005.

opatření na podporu rovnosti nebo pro boj proti diskriminaci, jakož i důkladným zohledněním následků jiných projektů a řízení fondů na ženy a muže.

4.1. OBECNÁ ZÁSADA: Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující

Jedním z předpokladů pro růst a zaměstnanost je zabezpečit, aby byla podnikům k dispozici potřebná infrastruktura (např. doprava, životní prostředí, energie). Moderní infrastruktura je v rámci výkonu mnohých podniků významným faktorem, který ovlivňuje hospodářskou a sociální přitažlivost místa. Investicemi do infrastruktur v regionech, které zaostávají, zejména v nových členských státech, se podpoří růst a posílí se tak konvergence se zbytkem Unie. Zdroje by neměly pocházet jen z grantů, ale také z půjček, například z Evropské investiční banky (EIB). Členské státy budou mít možnost při přípravě projektů vhodných k financování z evropských finančních prostředků více využívat odborné znalosti EIB.

4.1.1. Rozšíření a zlepšení dopravních infrastruktur

Zajištění účinné, flexibilní a bezpečné dopravní infrastruktury lze považovat za nezbytný předpoklad hospodářského rozvoje, protože zvyšuje produktivitu a tím perspektivy rozvoje dotčených regionů prostřednictvím usnadnění pohybu osob a zboží. Dopravní sítě zvyšují obchodní příležitosti a současně zvyšují efektivitu. Kromě toho je rozvoj celoevropských dopravních infrastruktur (zejména v příslušných částech třiceti prioritních projektů transevropské dopravní sítě) se zvláštním zaměřením na přeshraniční projekty, zásadní pro dosažení větší integrace vnitrostátních trhů, zejména v rámci rozšířené Unie.

Je zapotřebí přizpůsobit investice do infrastruktury zvláštním potřebám a úrovni hospodářského rozvoje dotčených regionů a zemí. Obvykle ukazují investice do infrastruktur (jakož i jiné investice) nižší míru návratnosti, jakmile přesáhnou určitou úroveň financování. Hospodářské výnosy z takových investic jsou vysoké, když je infrastruktura nedostatečná a základní sítě nejsou dokončené, ale výnosy se pravděpodobně sníží, jakmile se dosáhne určitá úroveň.

Proto by se měla zohlednit úroveň regionálního hospodářského rozvoje a existence velkých dotací do infrastruktury. V nejméně rozvinutých regionech a zemích mohou mezinárodní a meziregionální propojení z dlouhodobého hlediska přinést vyšší výnosy formou zvýšené konkurenceschopnosti podniků a mohou také usnadnit mobilitu pracovních sil. Na druhou stranu může pro regiony s rozptýlenou malou hospodářskou základnou a se strukturou osídlení založenou na malých městech být vhodnější vytvořit regionální dopravní infrastrukturu. V konvergenčních regionech, a v menším rozsahu v regionech s přechodnými opatřeními, v kterých je nedostatečná silniční síť, by měly být k dispozici finanční prostředky také na výstavbu ekonomicky životaschopných silničních spojení.

Aby byl přínos pocházející z investic do dopravy co největší, musí být pomoc z fondů založena na několika principech.

Za prvé by se na určení úrovně a povahy investic do infrastruktur, které mají být provedeny, měla použít objektivní kritéria. Potenciální míra návratnosti by se měla například počítat podle úrovně hospodářského rozvoje a povahy hospodářských činností v dotčených regionech, převládající hustoty infrastruktury nebo míry přetížení infrastruktury. Při určování sociálních výnosů se musí zohlednit také environmentální a sociální důsledky budoucích infrastrukturních projektů.

Za druhé by se v souladu s Bílou knihou¹³ měl v maximální možné míře respektovat princip environmentální udržitelnosti. Vyrovnávání převahy silniční dopravy v Evropě prostřednictvím podpory alternativních druhů dopravy a kombinované přepravy by se mělo stát klíčovou záležitostí.

Za třetí by se měla v konvergenčních regionech věnovat zvláštní pozornost modernizaci železničního systému prostřednictvím důkladného výběru prioritních oblastí, aby se zabezpečila jejich interoperabilita v rámci evropského systému řízení železniční dopravy (European Rail Transport Management System, ERTMS).

Za čtvrté by investice do dopravní infrastruktury měly být doplněny náležitým řízením dopravy se zvláštním důrazem na bezpečnost, v souladu s vnitrostátními normami a normami Společenství. Vnitrostátní nebo regionální strategie by měly také zohlednit potřebu dosáhnout vyrovnané (a nezatežující životní prostředí) modální rozdělení dopravy, které slouží hospodářským i environmentálním potřebám. Strategie by měly zahrnovat například inteligentní dopravní systémy, platformy s možností převodu na více druhů dopravy a zejména technologii používanou pro ERTMS a SESAME (pro jednodušší systém řízení letecké dopravy v Evropě).

Na základě výše uvedených principů jsou obecné zásady pro činnost tyto:

Členské státy by měly dávat přednost **30 projektům evropského zájmu** s umístěním v členských státech a regionech, které spadají pod cíl konvergence¹⁴. Další projekty TEN by se měly podporovat, pokud jde o významný příspěvek k růstu a zaměstnanosti. V rámci této skupiny projektů si zaslouží zvláštní pozornost přeshraniční propojení a propojení, na která dohlíží evropští koordinátoři v členských státech, kteří jsou určeni k tomuto účelu. Členské státy by měly používat koordinátory jako prostředek na zkrácení času, který uplyne mezi stanovením plánu sítě a jejich fyzickým vytvořením.

Doplňkové investice do **vedlejších propojení** budou také důležité v souvislosti s integrovanou regionální dopravní a komunikační strategií pro městské a venkovské oblasti za účelem zabezpečení, aby regiony využívaly možnosti, které se vytvořily prostřednictvím velkých sítí.

Při podpoře **železniční infrastruktury** by se mělo usilovat o zabezpečení širšího přístupu. Poplatky za užívání železničních cest by měly usnadnit přístup pro nezávislé hospodářské subjekty. Mělo by se také posílit vytvoření interoperabilní sítě v celé EU. Dodržování a uplatnění interoperability a zavedení ERTMS do vlaků a na železniční cesty by mělo být součástí všech financovaných projektů.

Podpora udržitelných **dopravních sítí** z hlediska životního prostředí. To zahrnuje prostředky veřejné dopravy (včetně P+R infrastruktur), plány mobility, vnější okruhy, zvyšování bezpečnosti na křižovatkách, cesty a chodníky určené pro chodce a cyklisty. Zahrnuje také opatření, která umožňují přístup k službám veřejné dopravy pro určité cílové skupiny (starší osoby, zdravotně postižené osoby) a poskytuje distribuční síť pro alternativní paliva pro motorová vozidla.

¹³ „Evropská dopravní politika v roce 2010: čas rozhodnutí“, KOM(2001) 370.

¹⁴ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 884/2004/ES, 29.4.2004.

Aby se zabezpečila optimální účinnost dopravních infrastruktur na podporu regionálního rozvoje, měla by se věnovat pozornost zlepšování **propojitelnosti** vnitrozemních oblastí k transevropské síti (TEN-T) (viz mapa v příloze). V této souvislosti by měl být podporován rozvoj vedlejších propojení se zaměřením na intermodalitu a udržitelnou dopravu. Přístavy a letiště by zvláště měly být propojeny s vnitrozemím.

Větší pozornost by měla být věnována rozvoji „**mořských dálnic**“ a pobřežní lodní dopravě jako možné alternativě k dálkové silniční a železniční dopravě.

V členských státech, které dostávají podporu jak z fondu soudržnosti tak ze strukturálních fondů, by se v programech mělo rozlišovat mezi různými druhy činností financovaných jednotlivými fondy, přičemž fond soudržnosti by měl klíčovou úlohu při podpoře transevropských dopravních sítí.

Proto by se strukturální fondy měly všeobecně zaměřit na rozvoj infrastruktury, která souvisí s opatřeními na podporu hospodářského růstu (jako je rozvoj cestovního ruchu, zvýšení atraktivity průmyslových areálů atd.). Co se týče silniční infrastruktury investice by měly vyhovět celkovému cíli silniční bezpečnosti.

Spolufinancování z fondu soudržnosti a strukturálních fondů by mělo být doplňkové k příspěvkům z rozpočtu pro transevropské sítě. Členské státy budou muset dopředu určit nejvhodnější nástroj pro plánované projekty. Finanční prostředky politiky soudržnosti lze kombinovat se zárukami za úvěry, které jsou součástí nástrojů TEN.

4.1.2. Posílení součinnosti mezi ochranou životního prostředí a růstem

Investice do životního prostředí mohou hospodářství přispět třemi různými způsoby: mohou zabezpečit dlouhodobou udržitelnost hospodářského růstu, snižují vnější ekologické náklady hospodářství (např. zdravotní náklady, náklady na čištění nebo náhrady škody) a podporují inovaci a tvorbu pracovních míst. Budoucí programy soudržnosti by měly usilovat o posílení součinnosti mezi ochranou životního prostředí a růstem. V této souvislosti by mělo mít vysokou prioritu poskytování environmentálních služeb jako je infrastruktura pro čištění odpadních vod, hospodaření s přírodními zdroji, dekontaminace půdy s cílem přípravy pro nové hospodářské činnosti a ochrana před určitými environmentálními riziky.

Aby se maximalizovaly hospodářské výhody a minimalizovaly náklady, prioritu by mělo mít řešení znečištění životního prostředí a jeho zdrojů. V odvětví nakládání s odpady to znamená zaměřit se na prevenci vzniku odpadů, recyklování a biologický rozklad odpadů, protože jsou levnější a tvoří víc pracovních míst v porovnání se skládkami a spalováním odpadů, které jsou nejnevhodnějšími řešeními likvidace odpadu.

Strategie rozvoje by měly být založeny na předchozím hodnocení potřeb regionů a konkrétních otázkách, pokud možno s použitím vhodných ukazatelů. Podle možností by se mělo vyvinout úsilí na podporu internalizace vnějších nákladů na ochranu životního prostředí a zřízení a rozvoj tržně orientovaných nástrojů (viz například nástroje navržené v Akčním plánu pro environmentální technologie).

Proto se doporučují tyto obecné zásady pro činnost:

Zabývat se důležitými potřebami investic do **infrastruktury** zejména v konvergenčních regionech, především v nových členských státech, za účelem dosažení shody s právními

předpisy v oblasti životního prostředí v oblastech vody, odpadů, ovzduší a ochrany přírody a druhů.

Zajištění **atraktivních podmínek pro podniky a jejich vysoce kvalifikované zaměstnance**. To je možné zabezpečit prostřednictvím podpory územního plánování, které snižuje městskou aglomeraci, a obnovením fyzického prostředí včetně přírodního a kulturního bohatství. Investice do této oblasti by měly být spojené s rozvojem inovačních podniků vytvářejících pracovní příležitosti v dotčených oblastech;

Podpořit kromě investic do udržitelné energie a dopravy v rámci jiných strategií také investice, které by přispěly k závazkům vyplývajícím pro EU z **Kjótského protokolu**.

Přijmout opatření na **prevenci rizik** prostřednictvím lepšího hospodaření s přírodními zdroji, cílenějšího výzkumu a lepšího využívání informačních a komunikačních technologií a inovativnější politiky veřejného řízení (viz mapa v příloze).

V členských státech, které dostávají podporu jak z fondu soudržnosti tak ze strukturálních fondů, se v programech musí rozlišovat mezi různými druhy činností financovaných jednotlivými fondy. Fond soudržnosti by se měl všeobecně zaměřit na investice do infrastruktury v oblastech odpadů a znečištění vody a ovzduší, zatímco strukturální fondy by se měly všeobecně zaměřit na podporu environmentálních systémů řízení, šíření čistých technologií v MSP a obnovu znečištěných oblastí.

4.1.3. *Řešení intenzivního využívání tradičních zdrojů energie v Evropě*

S výše uvedenými souvisí i prioritní potřeba snížit tradiční energetickou závislost prostřednictvím zlepšení energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů. Investice do těchto oblastí přispívají k zabezpečení dodávek energie pro dlouhodobý růst, přičemž působí jako zdroj inovace a poskytují možnosti vývozu.

Aby se zabezpečila bezpečnost dodávek, je potřebné také investovat do tradičních zdrojů energie. Především by se fondy měly soustředit - v případech zřejmého selhání trhu, a kde to není v rozporu s liberalizací trhu - na dokončení propojení se zvláštním důrazem na transevropské sítě, zdokonalení elektrorozvodných sítí a dokončení a zdokonalení sítí na přepravu a distribuci plynu.

Obecné zásady činnosti v této kapitole jsou tyto:

Podpora projektů na zlepšení **energetické účinnosti** a šíření modelů rozvoje s malou energetickou náročností;

Podpora rozvoje **obnovitelných a alternativních technologií** (větrné, sluneční, biomasy), které by umožnily EU vedoucí pozici a posílily tím její konkurenční postavení. Takové investice přispívají lisabonskému cíli tím, že zabezpečí, že 21 % elektrické energie se do roku 2010 bude získávat z obnovitelných zdrojů;

Soustředění investic do tradičních zdrojů energie, aby se rozvíjely **sítě** v případech zřejmého selhání trhu. Tyto investice se většinou týkají konvergenčních regionů.

4.2. OBECNÁ ZÁSADA: Zlepšení znalostí a inovace: cesta k růstu

Dosažení cílů Unie v otázkách růstu a vytváření pracovních míst si bude vyžadovat strukturální posun v hospodářství směrem k činnostem založeným na znalostech. Vyzývá to k činnostem na několika frontách: zabývat se nízkou úrovní výzkumu a technologického rozvoje, především v soukromém sektoru; podporovat inovaci prostřednictvím nových nebo zdokonalených výrobků, postupů a služeb, které obstojí v mezinárodní konkurenci; rozšířit schopnosti regionů vytvářet a zvládat nové technologie (především informační a komunikační technologie); a poskytovat větší podporu podstupování rizika.

Výdaje na výzkum a technologický rozvoj vyjádřené v procentech HDP se sice stále zvyšují, ale pouze nepatrně, a při hodnotě 1,9 % HDP jsou stále značně vzdáleny od lisabonského cíle, tj. 3 %¹⁵. Odhaduje se, že zvýšení podílu výdajů na výzkum a technologický rozvoj z 1,9 % na 3 % HDP (za účelem dosažení lisabonského cíle do roku 2010) přinese do roku 2010 zvýšení HDP o 1,7 %¹⁶. Zatímco jsou investice podniků do výzkumu a technologického vývoje stále nedostatečné, objevují se náznaky, že se i veřejné investice do tohoto odvětví dostávají pod tlak. Rozdíly ve výzkumu a technologickém rozvoji a rozdíly v inovaci v rámci jednotlivých zemí a mezi zeměmi, zvláště ve vztahu k výdajům na výzkum a technologický rozvoj, jsou mnohem větší než rozdíly v příjmech. Přestože byly již v součinnosti zavedeny iniciativy na vnitrostátní úrovni a úrovni Společenství, je zapotřebí dalších aktivit, aby výstupy z veřejných a soukromých institucí pro výzkum a technologický vývoj odpovídaly potřebám podniků.

Zaostávání Evropy v inovacích se zvětšuje, přičemž z evropské tabulky „inovačních ukazatelů“ vyplývá, že Evropa zaostává za USA v 9 z 11 ukazatelů¹⁷. Rozdíly v inovaci přetrvávají i v rámci Evropy, protože Unie není často schopná přeměnit technologický rozvoj na obchodní výrobky či procesy. Politika soudržnosti může pomoci vyřešit hlavní problémy, které stojí za nízkou výkonností Evropy v oblasti inovace, včetně neúčinných inovačních systémů, nedostatečné podnikatelské dynamiky a pomalého přijímání informačních a komunikačních technologií ze strany podniků.

V tomto kontextu je nutné posílit vnitrostátní a regionální kapacity pro výzkum a technologický rozvoj, podpořit investice do infrastruktury v oblasti informační a komunikační technologie a rozšiřovat technologie a znalosti prostřednictvím transferů technologií a mechanismů pro výměnu znalostí. Regionální prognózy a další metody regionálního strategického plánování, které by zahrnovaly i pravidelný a systematický dialog s klíčovými zúčastněnými stranami, by mohly přispět k lepšímu využití potenciálu výzkumu a technologického vývoje. Rovněž je důležité posílit absorpční kapacitu podniků v oblasti výzkumu a technologického vývoje, především malých a středních podniků (MSP), podporovat v Evropě vytvoření a využití širší skupiny vysoce kvalitních vědeckých talentů; zvýšit soukromé a veřejné investice do výzkumu a technologického vývoje a inovací; a podporovat partnerství v oblasti výzkumu a technologického rozvoje mezi různými regiony v Unii.

Přestože přímé granty zůstávají i nadále důležité, zejména v konvergenčních regionech, existuje potřeba zaměřit se na poskytování společných obchodních a technologických služeb skupinám podniků s cílem přispět ke zlepšení jejich inovační činnosti. Přímé granty

¹⁵ „Investovat do výzkumu: akční plán pro Evropu“, KOM(2003) 226 ze dne 30.4.2003.

¹⁶ „Náklady plynoucí z neuskutečnění Lisabonu“, SEK (2005) 385, ze dne 15.3.2005.

¹⁷ SEK(2004) 1475.

jednotlivým podnikům by měly být spíše zaměřeny na zlepšení kapacity podniku v oblasti výzkumu, technologického vývoje a inovace než na dočasné snížení výrobních nákladů, jehož výsledkem jsou vysoké přítěžující účinky. To je obzvláště důležité v tradičních odvětvích a především v těch, která jsou vystavena světové konkurenci a musí vynakládat dodatečné úsilí na to, aby zůstala konkurenceschopná, ale také v MSP, které často představují na regionální úrovni největší zdroj zaměstnanosti. Nejdůležitější je však to, aby se tyto politiky přizpůsobily konkrétním podmínkám každého regionu a zejména potřebám MSP. Národní a regionální strategie se musí zakládat na komplexní analýze investičních příležitostí pro výzkum a technologický rozvoj.

Znalosti a inovace tvoří jádro snah Unie zaměřených na podporu rychlejšího růstu a vytvoření více pracovních míst. Na úrovni Unie jsou navrženy dva související rámcové programy: sedmý rámcový program pro výzkum a technologický rozvoj a rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci (CIP). Součinnost mezi politikou soudržnosti a těmito nástroji je velmi důležitá a z národních a regionálních rozvojových strategií musí vyplynout, jak jí dosáhnout. Politika soudržnosti může všem regionům pomoci vybudovat kapacity pro výzkum a inovace, a tak přispět k aktivnímu zapojení těchto regionů do Evropského výzkumného prostoru a obecně do výzkumných a inovativních činností Unie. Zejména by měla plnit dvě důležité úlohy: první spočívá v pomoci regionům provádět regionální inovační strategie a akční plány, které mohou mít zásadní vliv na konkurenceschopnost, jak na regionální úrovni tak v Unii jako celku. V rámci druhé by měla přispět k zvýšení kapacit pro výzkum a inovaci v regionu až na takovou úroveň, která regionu umožní, aby se účastnil nadnárodních výzkumných projektů.

Regionální strategie by se tedy měly soustředit na investice do výzkumu a technologického rozvoje, inovací a podnikatelského ducha, zajištění toho, aby zmíněné investice odpovídaly potřebám hospodářského rozvoje regionu a byly přetvářeny do inovací výrobků, procesů a služeb; posílení transferů technologií a výměny znalostí; podporu rozvoje, rozšíření a zavádění informačních a komunikačních technologií v rámci podniků a zajištění toho, aby podniky, které jsou ochotné investovat do zboží a služeb s vysokou přidanou hodnotou, měly přístup k financím.

4.2.1. Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a technologického rozvoje

Konkurenceschopnost evropských podniků nutně závisí na jejich schopnosti přijít s novými znalostmi na trh co nejdříve. Tato schopnost je posilována veřejnou podporou výzkumu a technologického rozvoje, včetně podpory společností v případech, kdy to odůvodňují hospodářské a tržní podmínky. Kromě toho poskytují zdůvodnění vládní podpory výzkumu a technologického rozvoje i otázky vlastnictví výsledků výzkumu a potřeba dosáhnout kritického množství v některých odvětvích výzkumu .

Při provádění regionální politiky je třeba brát v úvahu zvláštní povahu výzkumu a technologického rozvoje. Výzkum a technologický rozvoj si zejména vyžaduje vzájemnou provázanost subjektů, která povzbudí vytvoření pólů excelence s cílem dosáhnout kritické množství. Zeměpisná blízkost, ke které přispívá existence skupin MSP a inovačních pólů sdružených například okolo veřejných výzkumných institucí, musí hrát klíčovou roli. V důsledku toho musí být činnosti v oblasti výzkumu a technologického rozvoje prostorově soustředěny, přičemž se posiluje absorpční kapacita oblastí s nízkou mírou výzkumu a technologického rozvoje.

Výzkum a technologický rozvoj v méně rozvinutých členských státech a regionech by se měl soustředit okolo existujících pólů excelence a vyhnout se prostorovému rozptýlení zdrojů. Investice by rovněž měly doplňovat evropské priority stanovené v sedmém rámcovém programu a podporovat cíle obnovené lisabonské agendy. Upřednostněn by měl být zejména vývoj nových a prodejných výrobků, služeb a dovedností.

Činnosti v oblasti výzkumu a technologického rozvoje je třeba navázat na politiku výzkumu a technologického rozvoje EU a na potřeby dotčených regionů. Pokud jde o metody, měly by být založeny na pevném analytickém přístupu, jako je například prognostická činnost, ale i využití ukazatelů, kterými mohou být patenty, lidské zdroje ve výzkumu a technologickém rozvoji, umístění soukromých a veřejných výzkumných institucí, a fungování skupin inovativních podniků.

Obecné zásady pro činnost v oblasti výzkumu a technologického rozvoje lze definovat jako:

Posílení spolupráce mezi jednotlivými podniky a také mezi podniky a veřejnými výzkumnými / vysokoškolskými institucemi prostřednictvím podpory pro vytvoření regionálních a nadregionálních **uskupení** excelence;

Podpora **činností MSP v oblasti výzkumu a technologického rozvoje** a otevření přístupu pro MSP ke službám v oblasti výzkumu a technologického rozvoje ve veřejně financovaných výzkumných institucích;

Podpora regionálních **přeshraničních a nadnárodních iniciativ** zaměřených na posílení výzkumné spolupráce a budování kapacit v prioritních oblastech politiky výzkumu EU;

Posílení **budování kapacit ve výzkumu a vývoji**, včetně informačních a komunikačních technologií, výzkumné infrastruktury a lidského kapitálu v oblastech se značným potenciálem růstu.

V regionech spadajících pod cíl konvergence mohou programy přispět k vývoji infrastruktury v oblasti výzkumu a technologického rozvoje a vzdělávací infrastruktury (včetně regionálních vysokorychlostních sítí v rámci jednotlivých výzkumných zařízení a mezi nimi), zařízení a přístrojového vybavení jak ve veřejně financovaných výzkumných institucích tak i v podnicích za předpokladu, že jsou tyto investice přímo napojené na regionální cíle hospodářského vývoje. Může se to rovněž týkat výzkumné infrastruktury, pro kterou byly z dřívějších rámcových programů financovány studie proveditelnosti. Podpora priorit sedmého rámcového programu by měla usilovat o rozvoj plného potenciálu nových a stávajících center excelence a o navýšení investic do lidského kapitálu, především prostřednictvím vzdělávání výzkumných pracovníků na vnitrostátní úrovni a vytváření podmínek na získávání výzkumných pracovníků, kteří byli vyškoleni v zahraničí.

4.2.2. *Usnadnit inovace a podporovat podnikavost*

Inovace je výsledkem komplexních a provázaných procesů zahrnujících schopnost podniků napojit se na doplňující se znalosti od dalších subjektů na trhu, organizací a institucí.

Investice do inovace představují prioritu, která zastřešuje politiku soudržnosti v celé Unii. Jejich spolufinancování by mělo tvořit hlavní prioritu v regionech, které jsou zahrnuty do nového cíle pro regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, kde postačí soustředit omezené finanční prostředky k dosažení kritického množství a vytvoření pákového efektu.

Hlavním cílem by měla být podpora podnikatelského prostředí, které je příznivé pro produkci, rozšiřování a využití nových znalostí podniky. Aby se daly vytvořit účinné regionální inovační systémy, musí mít sociální a politické subjekty možnost seznámit se špičkovou technologií a obchodními postupy ve světě, přesahující národní a místní úroveň. Za tímto účelem je třeba usilovat o spolupráci se středisky pro transfer technologií (IRC) a evropskými informačními centry, které jsou financovány v rámci programu pro konkurenceschopnost a inovace (CIP), především v oblasti nadnárodní technologie a šíření informací.

Začínající společnosti, především ty, které jsou navázané na výzkum a technologický rozvoj, potřebují podporu za účelem rozvinutí partnerství s výzkumnými institucemi založeném na dlouhodobé vizi a jasné tržní orientaci. Politika soudržnosti by se měla pokusit vyrovnat selhání trhu, které inovaci a podnikání ztěžuje. Bylo by dobré soustředit aktivity okolo stávajících center, aby se mohl využít regionální potenciál pro výzkum a technologický vývoj a upevnilo se vytváření sítí a technologická spolupráce v rámci regionů a mezi nimi.

Veřejné orgány by měly zajistit, aby výzkumné instituce v soukromém i veřejném sektoru plně využívaly možnost vzájemné součinnosti.

Pokud jde o metody, mohly by se strategie hospodářského rozvoje odvíjet od shromažďování údajů o stávajících inovačních činnostech v dotčených regionech, například o počtu soukromých patentů nebo o povaze, rozsahu a potenciálu rozvoje stávajících skupin inovačních činností, včetně těch, které se vztahují na soukromé i veřejné výzkumné instituce. V tomto ohledu je rovněž užitečné zjišťování o inovacích Společenství a evropská tabulka „inovačních ukazatelů“.

Obecné zásady pro opatření popsaná v tomto bodu lze definovat jako:

Zefektivnění a zpřístupnění regionálních inovací a vzdělávání v oblasti výzkumu a technologického vývoje podnikům, zejména MSP, například prostřednictvím založení **pólů excellence**, které budou styčným bodem malých a středních podniků působících v oblasti špičkových technologií pro spolupráci s výzkumnými a technologickými institucemi, nebo vytvořením a rozvojem regionálních **uskupení** soustředěných okolo velkých podniků;

Poskytování **podpůrných služeb podnikům**, které by jim, a zvláště pak MSP, umožnily zvýšit konkurenceschopnost a působit na mezinárodní úrovni zejména prostřednictvím toho, že se chopí příležitosti vytvořených vnitřním trhem. Služby podnikům by se měly zaměřit na využití součinnosti (např. transfer technologií, vědecké instituty, komunikační centra informačních a komunikačních technologií, podnikatelské inkubátory a související služby, spolupráce s uskupeními) a poskytnout více tradiční podpory oblastem jako jsou řízení, marketing, technická podpora, přijímání do zaměstnání a další profesionální a obchodní služby;

Zajištění plného využití silného postavení Evropy v oblasti **ekologických inovací**. Ekologické inovace a zdokonalování postupů MSP by měly být podporovány prostřednictvím zavedení environmentálních systémů řízení. Současné investice do této oblasti vytvoří pro evropské společnosti silnou pozici v blízké budoucnosti, až i ostatní regiony docení nezbytnost takových technologií. Tato oblast má jasnou vazbu na rámcový program pro konkurenceschopnost a inovaci.

Podpora **podnikání**, usnadnění procesu zakládání a **rozvoje nových podniků** a podpora podniků, které vznikly oddělením od výzkumných institucí či podniků nebo jejich rozšířením,

a to pomocí nejrůznějších postupů (například zvyšování povědomí; vývoj prototypů; školení a poskytování manažerské a technologické podpory začínajícím podnikatelům).

Je důležité zajistit, aby společnosti včetně MSP mohly výsledky výzkumu obchodně využít.

Služby podnikům by měly být, pokud možno, poskytovány soukromým sektorem nebo smíšenými veřejnými a soukromými organizacemi. Zmíněné služby by měly být vysoce kvalitní, snadno dostupné a odpovídat potřebám MSP. Je třeba stanovit a sledovat kvalitu služeb a jejich poskytovatelé by měly být provázáni například prostřednictvím zakládání partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem a kontaktních míst s komplexními službami.

Správné postupy jsou často velmi složité. Informace a počáteční podpora by měly být k dispozici v síti kontaktních míst s komplexními službami, která by rovněž mohla vykonávat roli zprostředkovatele mezi veřejným sektorem a žadatelem o grant; součástí by měly být i různé činnosti spolufinancované z politiky soudržnosti. Tito poskytovatelé by měli mít určené pravomoci v celé škále státních podpor – nezávisle na vnitrostátních a regionálních pravomocích – a cíle pro efektivitu jejich činnosti, které se pravidelně sledují.

Vyskytnou-li se vhodné podmínky, je třeba dát určitým kategoriím podniků (např. začínajícím podnikům nebo nedávno převedeným společnostem) nebo podnikatelům (např. mladým lidem, ženám, starším pracovníkům nebo příslušníkům etnických menšin) k dispozici podporu, přizpůsobenou jejich konkrétním potřebám. Ve školách je rovněž potřeba podpořit vzdělávání zaměřené na podnikání.

4.2.3. Podporovat informační společnost pro všechny

Rozšiřování informačních a komunikačních technologií v rámci hospodářství Unie představuje hlavní nástroj zlepšení produktivity a konkurenceschopnosti regionů. Rozšiřování informačních a komunikačních technologií rovněž přispívá k reorganizaci výrobních metod a ke vzniku nových podniků a soukromých služeb. Účinné a efektivní poskytování veřejných služeb – především elektronické veřejné správy a elektronického zdravotnictví – má značný význam pro hospodářský růst a umožňuje poskytovat nové služby. Rozšiřování technologie může přispět k regionálnímu rozvoji tím, že napomáhá k vytvoření a růstu pólů excelence pro činnosti v oblasti informační a komunikační technologie a rozvíjí propojení a vytváření sítí mezi podniky a zejména mezi MSP. Měla by být přijata opatření, která podpoří vývoj výrobků a služeb s cílem usnadnit a povzbudit soukromé investice do informační a komunikační technologie, přičemž bude konkurence v tomto odvětví zachována.

Opatření politiky se tedy mají soustředit na zlepšení podpůrných služeb pro inovace určené MSP s konkrétním cílem zvýšit transfery technologie mezi výzkumnými institucemi a podniky. Politika soudržnosti by měla být rovněž používána k rozvoji dovedností potřebných v hospodářství založeném na znalostech a k vývoji náplně služeb pomocí zpřístupnění aplikací a služeb (jako jsou například elektronická veřejná správa, elektronické obchodování, elektronické vzdělávání a zdravotnictví), jež nabízejí zajímavou alternativu k jiným, často nákladnějším, modelům poskytování služeb. To je důležité především pro vzdálené a řídko osídlené oblasti. Je zřejmé, že použití a vývoj výrobků a služeb založených na digitálním materiálu může fungovat jen, když je k dispozici odpovídající infrastruktura, která je schopná podporovat širokopásmové služby. Proto je důležité, aby byla v celé Unii k dispozici vhodná širokopásmová komunikační infrastruktura za dostupnou cenu.

Investice do infrastruktury v oblasti informační a komunikační technologie by zpravidla měly zohlednit rychlý technologický rozvoj, dodržování zásad technologické neutrality a otevřeného přístupu. Zásadní je dodržování pravidel hospodářské soutěže a provádění právního rámce pro elektronickou komunikaci.

Opatření je třeba založit na kontextových ukazatelích týkajících se stávající hospodářské struktury (včetně odvětvové specializace; úrovně hospodářského rozvoje; kvality propojení s informačními a komunikačními technologiemi a případné součinnosti mezi regionálními středisky hospodářské činnosti). Při stanovení regionálních potřeb je třeba brát v úvahu stávající iniciativy Unie ve prospěch informačních a komunikačních technologií, zejména iniciativu i2010 - Evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost¹⁸.

S ohledem na to, že se informační a komunikační technologie prolínají všemi hospodářskými a společenskými oblastmi, je nutné, aby si členské státy a regiony vytvořily slučitelné strategie pro informační společnost, které zajistí soudržnost a integraci mezi odvětvími prostřednictvím opatření vedoucích k lepší rovnováze nabídky a poptávky na základě místních požadavků, účasti zainteresovaných stran a silné veřejné politické podpory.

Obecné zásady pro opatření lze definovat jako:

Zajištění zavádění informačních a komunikačních technologií v podnicích a domácnostech a podpora rozvoje prostřednictvím vyrovnaného přístupu k nabídce a poptávce v oblasti **výrobních a veřejných a soukromých služeb** informační a komunikační technologie, jako i prostřednictvím zvýšených investic do lidského kapitálu. Tato opatření by měla zvýšit produktivitu, podpořit otevřené a konkurenceschopné digitální hospodářství a společnost otevřenou sociálnímu začlenění (například zlepšením přístupnosti pro postižené a starší osoby), a tak povzbudit růst a zaměstnanost;

Zajištění **dostupnosti infrastruktury informačních a komunikačních technologií** v případech, kdy ji trh není schopen poskytovat za dostupnou cenu a na odpovídající úrovni, aby mohla podporovat požadované služby, zejména ve vzdálených a venkovských oblastech a v nových členských státech.

4.2.4. *Zlepšit přístup k financím*

Usnadnění přístupu k financím je další z klíčových součástí podpory znalostí a inovace. Za účelem posílení růstu a vytváření pracovních míst je nutné, aby se podnikatelům a podnikům opět více vyplácelo investovat do vývoje a výroby zboží a služeb než své úsilí soustředit například výlučně na výnosy.

Protože je v této souvislosti přístup k financím často obtížný, vytváří se tak překážka růstu a vytváření pracovních míst. Zlepšení přístupu ke kapitálu pro činnosti spojené s výzkumem a technologickým rozvojem a pro začínající podniky je důležité. Je rovněž zapotřebí rozvíjet trhy rizikového kapitálu související s inovačními činnostmi, a to ve spojení s lepším právním prostředím, které podnikání zjednoduší.

Tyto programy by mohly být uskutečněny v úzké spolupráci s Evropským investičním fondem (EIF) za účelem soustředění finančních zdrojů do oblastí, kde je podnikání ztěžováno

¹⁸ KOM(2005) 229.

selháním trhu v důsledku vysokých rizik spojených s činnostmi ve výzkumu a technologickém rozvoji. Je třeba náležitě přihlédnout k dopadu vládní podpory pro zakládání podniků, aby se zabránilo vytěsňování soukromých investic a opatřením, která poškozují hospodářskou soutěž.

Zásadní úlohu při podněcování podnikání, inovací a vytváření pracovních míst by měl zastávat soukromý kmenový a rizikový kapitál a rotační fondy pro inovativní začínající podniky; orgány veřejného sektoru nejsou totiž vždy nejlépe vybaveny pro postupování rizik. Pro případ selhání trhu je třeba především vytvořit nebo rozšířit specializované poskytovatele rizikového kapitálu a bankovních záruk. Obvykle jsou více efektivní, pokud poskytují integrovaný balíček podpor, který začíná odbornou přípravou před založením podniku či před jeho rozšířením.

S ohledem na tyto principy lze obecné zásady pro činnost definovat jako:

Podpora **negrantových nástrojů** jako jsou půjčky, financování podřízeného dluhu zajištěným dluhem, konvertibilní nástroje (mezaninový dluh) a rizikový kapitál (např. počáteční a rizikový kapitál). Granty by měly být využívány na budování a udržování infrastruktur, které usnadňují přístup k financím (např. centra transferů technologie, podnikatelské inkubátory, sítě „business angels“, programy na podporu investic). Je rovněž zapotřebí podporovat záruční a vzájemné záruční mechanismy, zejména za účelem usnadnění přístupu MSP k malým úvěrům. Cenným přínosem by v tomto ohledu mohly být EIB a EIF.

Vyjít vstříc **určitým skupinám** jako jsou mladí podnikatelé, podnikatelky nebo příslušníci znevýhodněných skupin, včetně etnických menšin.

Aby bylo možné malým a středním podnikům poskytnout nutnou podporu, je velmi důležité úzce spolupracovat s EIF vzhledem k odborným znalostem, které během mnoha let nashromáždil, a současně s tím rozvíjet evropský trh rizikového kapitálu.

4.3. OBECNÁ ZÁSADA: Vytváření více a lepších pracovních míst

Obnovením lisabonské strategie Evropská rada podpořila jednotný soubor obecných zásad prostřednictvím spojení hlavních směrů hospodářské politiky a evropské strategie zaměstnanosti¹⁹, čímž integrovala makroekonomické, mikroekonomické politiky a politiky zaměstnanosti pro růst a vytváření více pracovních míst. V souladu s předlohou nařízení o fondech²⁰ jsou priority strategických obecných zásad Společenství pro soudržnost v oblasti zaměstnanosti a lidských zdrojů totožné s prioritami evropské strategie zaměstnanosti²¹. Kromě toho, se doporučení EU v oblasti zaměstnanosti zaměří na konkrétní problémy a priority jednotlivých zemí.

Úsilí o plnou zaměstnanost a vyšší produktivitu závisí na celé řadě aktivit, včetně těch již zde zmíněných. Investice do infrastruktury, rozvoje podnikání a výzkumu přinášejí nové pracovní příležitosti, jak v krátkodobém výhledu v důsledku prvotních účinků tak ve výhledu dlouhodobém v důsledku jejich pozitivního vlivu na konkurenceschopnost. Chceme-li

¹⁹ Článek 99 Smlouvy o hlavních směrech hospodářských politik a článek 128 o hlavních zásadách zaměstnanosti.

²⁰ Článek 23 předlohy nařízení Rady (ES) o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Fondu soudržnosti.

²¹ KOM(2005) 141 ze dne 12.4.2005

maximalizovat počet pracovních příležitostí z těchto investic, je třeba dále rozvíjet a zvyšovat lidský kapitál.

Co se týče rozvoje lidského kapitálu, prosazují obecné zásady zaměstnanosti následující tři prioritní činnosti pro politiky členských států:

- přivést více lidí do zaměstnání a zajistit jejich setrvání v zaměstnání, modernizovat systémy sociální ochrany;
- zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce;
- zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace.

V souladu se zmíněnými prioritami je nutné věnovat odpovídající pozornost investicím, které mají zvýšit efektivitu veřejné správy, stejně jako investicím do vzdělávacích a zdravotních infrastruktur.

Politika soudržnosti by se měla soustředit na řešení konkrétních problémů evropské strategie zaměstnanosti v každém členském státu prostřednictvím podpory činností v rámci konvergenčních cílů, cílů pro regionální konkurenceschopnost a cílů zaměstnanosti. Škála způsobilých aktivit a finančních zdrojů, které sem spadají, je rozsáhlejší než v případě předchozího cíle. Aby se dosáhlo významného dopadu, bude třeba pro posledně jmenovaný cíl zdroje EU více zaměřit.

Programy rozvoje zaměstnanosti a lidských zdrojů by měly zohlednit konkrétní problémy a priority jednotlivých zemí, jak to zdůrazňují doporučení v oblasti zaměstnanosti, a mohou být spravovány na vnitrostátní nebo regionální úrovni. S cílem účinně se vyrovnat s regionálními rozdíly by vnitrostátní programy měly obsahovat regionální rozměr v případě, pokud již nebyly konkrétní regionální programy zahájeny.

4.3.1. Přivést více lidí do zaměstnání, zajistit jejich setrvání v zaměstnání a modernizovat systémy sociální ochrany

Rozšíření základny hospodářských činností, zvýšení míry zaměstnanosti a snížení nezaměstnanosti jsou zásadní kroky k udržení hospodářského růstu, k povzbuzení společnosti otevřené sociálnímu začlenění a k boji s chudobou. Zvýšení účasti v zaměstnání je zvláště nezbytné s ohledem na očekávaný pokles počtu obyvatel v produktivním věku. V rámci hlavních směrů zaměstnanosti se členské státy vyzývají k:

Provádění politik zaměstnanosti zaměřených na dosažení plné zaměstnanosti, zlepšení kvality a produktivity práce a posílení sociální a územní soudržnosti;

Podpoře přístupu k práci, který zohledňuje životní cyklus;

Zajištění trhů práce otevřených sociálnímu začlenění, posílení přitažlivosti práce a vytváření takových pracovních míst, která se z pohledu uchazečů o práci vyplatí přijmout, včetně zaměstnání pro znevýhodněné a neaktivní občany;

Lepšímu zohlednění potřeb trhu práce.

Opatřením musí předcházet stanovení potřeb, například prostřednictvím využití příslušných vnitrostátních a regionálních ukazatelů jako je míra nezaměstnanosti a míra účasti, míra dlouhodobé nezaměstnanosti, počet osob ohrožených chudobou a úroveň příjmů.

Přítomností výkonných a efektivních institucí na trhu práce a zejména služeb zaměstnanosti je možné reagovat na výzvy rychlé hospodářské a sociální restrukturalizace a stárnutí obyvatelstva, což je zásadní pro podporu poskytování podpůrných služeb uchazečům o práci, nezaměstnaným a znevýhodněným občanům, a fungování institucí na trhu práce by mohlo být podporováno ze strukturálních fondů. Tyto instituce budou hrát klíčovou roli v provádění aktivních politik na trhu práce a poskytování služeb na individuálním základě s cílem podpořit profesní a geografickou mobilitu, koordinovat nabídku a poptávku na trhu práce, a to i na místní úrovni. Měly by pomoci předcházet nedostatkům pracovních sil a překážkám na trhu práce a předvídat profesní a kvalifikační požadavky. To by rovněž vedlo k podpoře pozitivního řízení ekonomické migrace. Zásadní je snadný přístup k nabízeným službám a jejich transparentnost. Hlavní roli ve zvyšování profesní a geografické mobility hraje jak na evropské tak i na vnitrostátní úrovni síť EURES.

Jednou z důležitých priorit by mělo být posílení aktivních a preventivních opatření na trhu práce, která pomohou překonat překážky spojené se vstupem a setrváním na trhu práce, a podpora mobility uchazečů o práci, znevýhodněných a neaktivních občanů, starších pracovníků a rovněž těch, kteří jsou ohroženi budoucí nezaměstnaností. Je třeba, aby se opatření zaměřila na poskytování individuálních služeb, včetně pomoci při hledání práce, odborné přípravy a umístění do zaměstnání. Je nutné plně zohlednit možnosti samostatné výdělečné činnosti a zakládání podniků, dovednosti v oblasti informačních a komunikačních technologií a počítačovou gramotnost. Zvláštní pozornost by se měla věnovat:

- provádění **evropského paktu mládeže** prostřednictvím zjednodušení přístupu k zaměstnání pro mladé lidi a usnadnění přechodu ze školy do práce, s využitím profesního poradenství, pomoci při dokončování studia, přístupu k odpovídající odborné přípravě a učňovskému školství;
- zvláštním opatření pro zvýšení **účasti žen** v zaměstnání, snížení profesní segregace a odstranění rozdílů v platech mužů a žen, včetně předsudků týkajících se rozdílů mezi muži a ženami, a pro podporu pracovního prostředí vstřícného rodinám a rovněž pro sladění pracovního a soukromého života, usnadnění přístupu k zařízení péče o děti a k pečovatelským službám pro závislé osoby, což je společně s dodržováním zásady rovnosti mužů a žen v politikách a opatřeních, zvyšováním povědomí a dialogem mezi zúčastněnými stranami velmi důležité;
- zvláštnímu opatření pro posílení **přístupu přistěhovalců** na trh práce a usnadnění jejich sociálního začlenění prostřednictvím odborné přípravy a schvalování schopností nabytých v zahraničí, individuálního poradenství, jazykového vzdělávání, odpovídající podpory podnikání, zvyšování povědomí mezi podnikateli a migrujícími pracovníky o jejich právech a povinnostech a posílení vymáhání pravidel proti diskriminaci.

Další důležitou prioritou by mělo být zajistit trhy práce, které by podporovaly začleňování osob znevýhodněných a těch, které čelí riziku sociálního vyloučení, jako jsou žáci a studenti, kteří zanechali studia, dlouhodobě nezaměstnaní, příslušníci menšin a lidé zdravotně postižení. To si žádá širší škálu podpor pro vybudování cest k integraci a k boji s diskriminací. Cílem by mělo být:

- zvyšovat možnosti jejich zaměstnatelnosti prostřednictvím zapojení do odborného vzdělávání a přípravy, rehabilitace a odpovídajících pobídek a uspořádání na pracovišti, ale i nezbytné sociální podpory a pečovatelských služeb, též prostřednictvím rozvoje sociálního hospodářství;
- bojovat proti diskriminaci a podporovat přijímání různorodosti na pracovišti prostřednictvím školení o přijímání různorodosti a osvětových kampaní, do kterých by se plně zapojily místní společenství a podniky.

4.3.2. *Zvýšit přizpůsobivost pracujících a podniků a pružnost trhů práce*

Ve světle zvyšujícího se tlaku globalizace, která v sobě obsahuje náhlé a neočekávané obchodní otřesy, a neustálého zavádění nových technologií musí Evropa zvýšit svoji schopnost předvídat a aktivovat hospodářské a sociální změny a vyrovnávat se s nimi. V rámci hlavních zásad zaměstnanosti se členské státy vyzývají k:

Podpoře pružnosti spolu s jistotou zaměstnání a zmírnění segmentace trhu práce, přičemž je třeba plně respektovat úlohu sociálních partnerů;

Zajištění toho, aby se mechanismy pro výpočet mezd a ostatní mzdové náklady vyvíjely příznivě pro zaměstnanost.

Je třeba zaměřit se především na opatření, která podpoří investice do lidských zdrojů ze strany podniků, především MSP, a pracovníků prostřednictvím strategií pro celoživotní vzdělávání a systémů, jež zaměstnance, a to zejména osoby s nízkou kvalifikací a starší pracovníky, vybaví nutnými dovednostmi, aby se přizpůsobili hospodářství založenému na znalostech a prodloužili si svůj pracovní život. Je nutné věnovat pozornost především:

- rozvoji strategií a systémů celoživotního vzdělávání včetně mechanismů jako jsou regionální a odvětvové fondy s cílem zvýšit investice podniků a zapojení pracovníků do odborné přípravy;
- provádění zmíněných strategií pomocí přispívání do financování programů a činností odborné přípravy. Přednost by měla být dána MSP včetně usnadnění jejich přístupu k vnějším zdrojům řešení v oblasti kvalifikace a odborné přípravy – s důrazem na informační a komunikační technologie a schopnosti řízení – a zvýšení účasti pracovníků s nízkou kvalifikací a starších pracovníků na odborné přípravě a rekvalifikaci.

Lepší předvídaní a pozitivní řízení ekonomické restrukturalizace, zejména v důsledku změn souvisejících s otevřením obchodu, je v tomto ohledu zvláště důležité. Je třeba uvážit vytvoření monitorovacích systémů, které zahrnou sociální partnery, podniky a místní společenství, za účelem zkoumat socioekonomické změny na vnitrostátní, regionální a místní úrovni a snažit se vymezip budoucí tendence v hospodářství a na trhu práce. Je třeba podpořit zavedení programů, které se soustředí na modernizaci trhů práce a předvídaní postupných změn v Unii v odvětvích jako je zemědělství, textilní a automobilový průmysl, společně s přijetím aktivních opatření pro posílení hospodářského blahobytu regionů. Je zde rovněž prostor pro zvláštní podpůrné služby v oblasti zaměstnanosti a odborné přípravy pro pracovníky v souvislosti s restrukturalizací podniků a odvětví, například programy rychlé reakce v případě kolektivního propouštění.

V neposlední řadě si zaslouží pozornost i rozvoj a šíření znalostí o inovačních a přizpůsobivých formách organizace práce s využitím novým technologiím, včetně práce na dálku, zlepšování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zvýšení produktivity práce a podporování lepšího souladu pracovního a soukromého života. To by mohlo rovněž zahrnout zvýšení povědomí o sociální odpovědnosti podniků a o způsobech, jak přeměnit nehlášenou práci na řádné zaměstnání.

4.3.3. *Zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace*

Evropa potřebuje více investovat do lidského kapitálu. Příliš mnoha lidem se nedaří vstoupit na trh práce či se zde udržet z důvodu nedostatečné kvalifikace nebo kvůli nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. Abychom podpořili přístup k práci pro všechny věkové kategorie a zvýšili úroveň produktivity a kvality práce, musíme více investovat do lidského kapitálu a vyvinout a prosazovat účinné národní strategie celoživotního vzdělávání ve prospěch jednotlivců, podniků, hospodářství i společnosti. V rámci hlavních zásad zaměstnanosti se členské státy vyzývají k:

Zvýšení a zkvalitnění investic do lidského kapitálu;

Přizpůsobení systémů vzdělávání a odborné přípravy novým kvalifikačním požadavkům.

Reformy v odborné přípravě trhu práce, které povedou ke vstupu většího množství lidí na trh práce a zvýší přizpůsobivost pracovníků a podniků, je třeba doplnit reformami vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy – v případě potřeby s využitím společných evropských doporučení a zásad. V předcházejícím programovém období se v rámci strukturálních fondů značně investovalo do vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy. Při sledování lisabonských cílů v souladu s integrovanými hlavními směry pro růst a zaměstnanost je v dalším programovém období třeba posílit investice do lidského kapitálu. Je zapotřebí zabývat se následujícími všeobecnými prioritami:

- zvýšit a zkvalitnit investice do lidského kapitálu včetně rozvoje příslušných pobídek a mechanismů sdílení nákladů pro podniky, orgány veřejné správy a jednotlivce;
- podporovat soudržné a komplexní strategie celoživotního vzdělávání se zvláštním důrazem na dovednosti, které jsou zapotřebí v hospodářství založeném na znalostech, včetně podpory zakládání partnerství mezi regiony a městy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s cílem usnadnit výměnu zkušeností a osvědčených postupů. Zvláštní pozornost by se měla věnovat řešení potřeb znevýhodněných skupin;
- podporovat rozvoj a zavádění reforem vzdělávacích systémů a systémů odborné přípravy, s případným využitím společných evropských doporučení a zásad;
- posílit vztahy mezi vysokými školami, výzkumnými a technologickými centry a podniky, především prostřednictvím propojení sítí a společných aktivit.

V rámci cíle konvergence se musí mnoho členských států a regionů vyrovnávat se zásadními problémy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Finanční zdroje by se měly rovněž využívat na prosazování reforem, které se zabývají následujícími prioritami:

- zajistit odpovídající nabídku atraktivního, dostupného a vysoce kvalitního vzdělání a odborné přípravy na všech úrovních, včetně flexibilních plánů vzdělávání, zásadní snížení

počtu žáků, kteří předčasně opouštějí školu a vyšší míru dokončení vyššího středoškolského vzdělání;

- podporovat modernizaci vysokoškolského vzdělávání a rozvoj lidského potenciálu ve výzkumu a inovaci prostřednictvím postgraduálních studií, další odborné přípravy výzkumných pracovníků, a přivést více mladých lidí ke studiu vědy a techniky;
- podporovat kvalitu a přitažlivost odborného vzdělávání a přípravy, včetně učňovského školství a vzdělávání zaměřeného na podnikání;
- případně zajistit větší mobilitu na regionální, vnitrostátní a nadnárodní úrovni a rozvíjet rámce a systémy podpory transparentnosti a uznávání kvalifikace a potvrzení neformálního a informálního učení;
- investice do infrastruktury v oblasti vzdělávání a odborné přípravy včetně informačních a komunikačních technologií, pokud jsou takové investice nezbytné k provádění reforem a/nebo pokud mohou značně přispět ke zvýšení kvality a účinnosti vzdělávacího systému a systému odborné přípravy.

4.3.4. *Správní kapacita*

V předcházejícím programovém období posílily strukturální fondy prostřednictvím technické pomoci řídicí kapacitu členských států a řídicích orgánů při provádění předpisů. To bude rovněž platit pro období 2007-2013.

Nad rámec řízení strukturálních fondů tvoří efektivní správní kapacita veřejné správy a veřejných služeb, tj. „inteligentní správa“, základní předpoklad hospodářského růstu a zaměstnanosti. Tedy v souladu s přepracovanou lisabonskou strategií, která vyzývá k lepším právním předpisům, návrhu politiky a její uskutečňování za účelem vytvoření podmínek pro hospodářský růst a vytváření pracovních míst, budou strukturální fondy podporovat investice do lidského kapitálu ve veřejné správě a službách na všech územních úrovních.

Pro země a regiony spadající pod cíl konvergence to znamená zvýšit produktivitu a kvalitu práce ve veřejném sektoru – především v oblasti hospodářské, oblasti zaměstnanosti, oblasti sociální, vzdělávací, zdravotnické a soudní, a proto je velmi důležité uskutečnit a urychlit reformy, zvýšit produktivitu a růst v širším hospodářství a podporovat sociální a územní soudržnost a udržitelný rozvoj. Strukturální fondy mohou hrát velmi důležitou roli v oblasti navrhování účinné politiky a jejího provádění, což zahrnuje všechny příslušné zúčastněné strany v širokém spektru odvětví.

Z tohoto důvodu se v rámci cíle konvergence členské státy vyzývají k budování veřejné správy a veřejných služeb na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Aktivity v této oblasti by měly zohlednit konkrétní situaci každého členského státu. Proto jsou členské státy v souladu se zásadou koncentrace vyzvány, aby provedly komplexní analýzu a v rámci ní určily oblasti, které nejvíce potřebují podporu pro správní kapacitu. Investice by se měly soustředit na ty oblasti politik, ve kterých se vyskytují největší překážky socioekonomickému rozvoji, a na klíčové prvky správních reforem.

Je třeba, aby členské státy zajistily, že bude odpovídajícím způsobem zohledněna potřeba zvýšit efektivitu a transparentnost ve veřejné správě a potřeba modernizovat veřejné služby. Měly by především zvážit kroky, aby:

Podpořily dobré návrhy politik a programů, monitorování, hodnocení a posouzení dopadu prostřednictvím studií, statistiky, odborných konzultací a prognóz, a podněcovaly mezirezortní koordinaci a dialog mezi příslušnými veřejnými a soukromými subjekty;

Posilovaly budování kapacit v uskutečňování politik a programů, i s ohledem na dokazování trestné činnosti a vymáhání práva, především prostřednictvím mapování potřeb odborné přípravy, přezkumu kariérního rozvoje, hodnocení, postupů sociálního auditu, prosazováním zásad „otevřené vlády“, odborné přípravy vedoucích pracovníků a zaměstnanců a zvláštní podpory klíčovým službám, inspektorátům a socioekonomickým subjektům.

4.3.5. *Pomoci udržet zdravou pracovní sílu*

Ve světle demografické struktury EU, stárnoucí populace a pravděpodobného úbytku pracovní síly je důležité, aby Unie provedla kroky směřující ke zvýšení počtu zdravých pracovních let jejích pracovníků. Investice do podpory zdraví a prevence nemocí pomůže udržet aktivní účast co největšího počtu pracovníků ve společnosti a tedy i jejich ekonomický příspěvek, což sníží podíl ekonomické závislosti. To má přímý dopad na produktivitu a konkurenceschopnost.

Mezi evropskými regiony existují velké rozdíly ve zdravotní situaci a přístupu ke zdravotní péči. Proto je pro politiku soudržnosti důležité přispět na zdravotnická zařízení a tím také pomoci ke zvýšení počtu zdravých pracovních let. Zlepšení zdraví a prevence v rámci Společenství plní důležitou úlohu při snižování nerovností v oblasti zdraví. Dobrá zdravotní péče znamená vyšší účast na trhu práce, delší pracovní život, vyšší produktivitu a nižší náklady na zdravotní a sociální péči.

V rámci politiky soudržnosti je rovněž důležité, zejména v zaostávajících regionech, přispět ke zkvalitnění zařízení dlouhodobé péče a investovat do zlepšení zdravotní infrastruktury, především pokud jejich neexistence či nedostatečný rozvoj představuje zásadní překážku hospodářského vývoje. Členské státy by měly zajistit, aby byla potřeba zvýšení efektivity zdravotnických zařízení řešena prostřednictvím investic do informačních a komunikačních technologií, znalostí a inovace. Členské státy se zejména vyzývají k tomu, aby věnovaly pozornost:

Prevenici zdravotních rizik prostřednictvím kampaní, které poskytují obecné informace o zdraví, zprostředkování transferu znalostí a technologie, zajištění toho, že zdravotnické služby mají potřebné dovednosti, produkty a vybavení, aby mohly předcházet rizikům a minimalizovat případné poškození zdraví;

Vyplňování mezer ve zdravotní infrastruktuře a podpoře účinného poskytování služeb v případech, kdy mají vliv na hospodářský rozvoj regionů spadajících pod cíl konvergence. Tato činnost se musí zakládat na pečlivé analýze optimální úrovně poskytování služeb a odpovídajících technologií jako je například telemedicína a potenciál úspory nákladů při využití služeb elektronického zdravotnictví.

5. ZOHLEDNĚNÍ ÚZEMNÍHO ROZMĚRU POLITIKY SOUDRŽNOSTI

Jedním z určujících znaků politiky soudržnosti – na rozdíl od odvětvových politik – je její schopnost přizpůsobit se konkrétním potřebám a rysům určitých zeměpisných problémů a příležitostí. Na tyto konkrétní potřeby by se proto měly zaměřit členské státy a regiony při

přípravě programů a vyčleňování zdrojů na priority uvedené v předchozích oddílech, aby zabránily tomu, že nerovný regionální rozvoj bude omezovat potenciál růstu.

Územní rozměr je zvláště důležitý pro městské i venkovské oblasti. Politika soudržnosti může rovněž hrát hlavní roli při zlepšování situace přeshraničních a příhraničních nadnárodních oblastí ale i regionů, které jsou jinak znevýhodněny kvůli jejich ostrovní poloze, odlehlosti (např. nejvzdálenější regiony nebo regiony arktické), řídkému osídlení či horskému charakteru prostřednictvím lepší přístupnosti, zejména v případě služeb všeobecného hospodářského zájmu, udržení ekonomické aktivity a podpory hospodářské diverzifikace na základě jejich vnitřních schopností a přírodního bohatství.

Pojetí územní soudržnosti sahá dále než jen k myšlence hospodářské a sociální soudržnosti, jelikož jejím cílem je přispět k dosažení vyrovnanějšího rozvoje, vybudovat udržitelná společenství v městských a venkovských oblastech a snažit se o větší soudržnost s dalšími odvětvovými politikami, které mají prostorový dopad. To zahrnuje rovněž zlepšení územní integrace a podporu spolupráce mezi regiony a v jejich rámci.

Zlepšení územní soudržnosti je otázka jak metody – tj. určení toho, jestli je vhodný spíše mezioborový či integrovaný přístup – tak i uznání určitých problémů vzniklých z odlišných zeměpisných podmínek. Úspěch v oblasti územní soudržnosti proto závisí na komplexní strategii, která vymezí rámec, v němž se uskutečňují jednotlivé cíle a provádějí opatření.

5.1. Příspěvek měst pro růst a zaměstnanost

V **městských oblastech** je třeba se zaměřit na zlepšení konkurenceschopnosti (prostřednictvím slučování do uskupení a vytváření sítí) a na dosažení vyrovnanějšího rozvoje mezi hospodářsky nejsilnějšími městy a zbytkem městské sítě.

Je nutné zohlednit konkrétní problémy městských oblastí jako je sociální vyloučení, vysoká a rostoucí míra kriminality a všeobecně se zhoršující kvalita života v chudých městských čtvrtích. Obecně by se podpora měla nasměrovat k rozvoji participačních a integrovaných strategií schopných odstranit velké množství hospodářských a sociálních problémů jako i problémů týkajících se životního prostředí, které postihují městské aglomerace.

Podporované aktivity zahrnují opatření nejen na podporu **podnikání, místní zaměstnanosti a rozvoje místního společenství**, ale i opatření pro poskytování služeb obyvatelstvu s ohledem na měnící se demografickou strukturu. Rovněž je důležité získat vysoce kvalifikované pracovníky (pomocí opatření týkajících se přístupnosti, velmi kvalitního vzdělávání, poskytování kulturních služeb a příležitostí pro výzkum a technologický rozvoj a inovaci).

Důležitá jsou i opatření na zlepšování **fyzického prostředí**, asanaci bývalých průmyslových areálů a na zachování a rozvoj historického a kulturních dědictví. Obnova veřejných prostor a průmyslových areálů může hrát důležitou roli při vytváření nezbytných infrastruktur pro udržitelný hospodářský rozvoj.

V souvislosti s hluboce zakořeněnými problémy **sociální soudržnosti** je důležité, aby opatření posilovala bezpečnost, podporovala ekonomickou, sociální a kulturní integraci nejvíce znevýhodněných osob, bojovala proti diskriminaci a zlepšila dostupnost a přístup ke klíčovým službám.

Při dosahování zmíněných cílů budou mít důležitou úlohu klíčoví partneři ve městech a místní úřady. Předpokladem úspěchu je příprava střednědobého a dlouhodobého **rozvojového plánu městské obnovy**, protože zajistí soudržnost investic a jejich dopadu na kvalitu životního prostředí. To by mělo přispět k zajištění zájmu a účasti soukromého sektoru v procesu městské obnovy.

5.2. Podpora hospodářské diverzifikace venkovských oblastí

Politika soudržnosti se rovněž významně podílí na podpoře hospodářské obnovy **venkovských oblastí** a tak doplňuje opatření podporovaná novým fondem pro rozvoj venkova (Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova).

Je třeba podněcovat součinnost mezi strukturální politikou, politikou zaměstnanosti a politikou rozvoje venkova. V této souvislosti by členské státy měly zajistit vzájemnou návaznost a soudržnost mezi akcemi financovanými z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Fondu soudržnosti, Evropského sociálního fondu (ESF), Evropského rybářského fondu (ERF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) na daném území a v dané oblasti činností. Hlavní zásady, pokud jde o „demarkační čáru“ a koordinační mechanismus mezi akcemi podporovanými z různých fondů, musí být stanoveny na úrovni vnitrostátního strategického referenčního rámce/vnitrostátního strategického plánu.

Co se týče politiky soudržnosti, měly by akce ve prospěch venkovských oblastí přispět k zajištění minimální úrovně přístupu ke **službám obecného hospodářského zájmu** s cílem zlepšit podmínky ve venkovských oblastech, což je nezbytné k tomu, aby se podařilo přilákat podniky a kvalifikované pracovníky a zabránit odcházení lidí z venkova. Propojení s hlavními vnitrostátními a evropskými sítěmi je rovněž nutné. Kromě toho, by politika soudržnosti měla podporovat vnitřní kapacitu venkovských oblastí například prostřednictvím pomoci s uváděním výrobku na trh na vnitrostátní a světové úrovni, a podněcovat inovace procesů a výrobků v rámci stávajících hospodářských činností.

Mnoho venkovských oblastí je silně závislých na cestovním ruchu. Tyto regiony potřebují **integrováný přístup** zaměřený na kvalitu, spokojenost spotřebitelů a založený na ekonomickém rozměru, sociálním rozměru a rozměru životního prostředí ve vztahu k udržitelnému rozvoji. Akce by měly využít a snažit se zachovat přírodní a kulturní bohatství, což může mít pozitivní vedlejší účinky pro ochranu stanovišť a podporu biologické rozmanitosti. Integrovaný přístup by měl především směřovat k tomu, aby měl pozitivní dopad na odvětví cestovního ruchu, místní hospodářství, osoby pracující v cestovním ruchu, návštěvníky a místní obyvatelstvo a také na přírodní a kulturní dědictví.

Také je důležité rozpoznat možná omezení integrovaného přístupu. Dosažení kritického množství pro účinné poskytování služeb – včetně výše zmíněných služeb pro zdravou pracovní sílu – je zásadní výzvou. Zajištění všeobecného přístupu ke všem službám, zejména v řídko osídlených oblastech, lze dosáhnout prostřednictvím investic do **pólů rozvoje** ve venkovských oblastech (například v malých a středně velkých městech) a rozvojem **ekonomických uskupení** založených na místních aktivech spojených s využitím nových informačních technologií.

5.3. Spolupráce

Tři výše uvedené priority by měla doplňovat opatření na podporu přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. V důsledku toho by měla užší spolupráce mezi regiony EU přispět

k urychlení hospodářského rozvoje a k dosažení vyššího růstu. Národní hranice často tvoří překážky rozvoji evropského území jako celku a mohou omezit jeho potenciál plné konkurenceschopnosti. V přeshraničních a nadnárodních souvislostech představuje doprava, vodohospodářství a ochrana životního prostředí jasné příklady problémů, které si vyžadují cílený a integrovaný přístup překračující národní hranice.

5.4. Přeshraniční spolupráce

Konečným cílem přeshraniční spolupráce v Evropě je integrovat oblasti rozdělené národními hranicemi, které čelí společným problémům vyžadující společná řešení. S takovými problémy se potýkají všechny příhraniční regiony Unie a všeobecně se týkají rozdrobenosti trhů, pracovní síly, struktury investic, infrastruktury, fiskálních zdrojů, institucí včetně služeb všeobecného zájmu.

Přestože by programy spolupráce měly být přizpůsobeny konkrétní situaci, ve které se jednotlivé příhraniční regiony nacházejí, je důležité vyvinout úsilí, aby se pomoc soustředila na hlavní priority pro podporu růstu a vytváření pracovních míst.

Všeobecně použitelná doporučení pro budoucí přeshraniční spolupráci nejsou vždy v důsledku velké různorodosti situací relevantní. Užitečný výchozí bod tvoří s ohledem na překážky způsobené hranicemi i zlepšení stávající dopravní a komunikační infrastruktury a v případě potřeby i vytvoření nových spojů. To jsou předpoklady pro vytvoření a rozvoj přeshraničních kontaktů.

Přeshraniční spolupráce by se měla zaměřit na posílení konkurenceschopnosti příhraničních regionů. Kromě toho, by měla přispět k hospodářské a sociální integraci, především pokud existují na kterékoliv straně velké ekonomické nerovnosti. Akce zahrnují podporu transferů znalostí a know-how, rozvoj přeshraničních obchodních činností, přeshraniční vzdělávání/odbornou praxi a zdravotnický potenciál a integraci přeshraničního trhu práce a společné řízení v situaci hrozby poškození životního prostředí a při společných hrozbách. Kde jsou již základní podmínky pro přeshraniční spolupráci splněny, měla by se politika soudržnosti soustředit na pomoc při akcích, které přeshraničním činnostem přinášejí přidanou hodnotu: tj. zvyšování konkurenceschopnosti prostřednictvím inovace, výzkumu a vývoje; propojení nehmotných sítí (služeb) a fyzických sítí (doprava) s cílem posílit přeshraniční identitu jako charakteristický znak evropského občanství; podpora integrace přeshraničního trhu práce; přeshraniční vodohospodářství a ochrana před povodněmi.

5.5. Nadnárodní spolupráce

Nadnárodní oblasti tvoří makroregiony, ve kterých je zapotřebí zvýšit hospodářskou a sociální integraci a soudržnost. Programy nadnárodní spolupráce se věnují zvýšení spolupráce mezi členskými státy v záležitostech strategického významu.

Proto je nutné podporu směřovat k akcím, které usilují o zlepšení jak fyzického propojení území (tj. investice do udržitelné dopravy) tak i nehmotných spojů (sítě, výměny mezi regiony a mezi zúčastněnými stranami).

Mezi plánované akce lze zařadit vytvoření evropských dopravních koridorů (zejména přeshraničních úseků) pro předcházení přírodním nebezpečím, vodní hospodářství na úrovni povodí, integrovanou námořní spolupráci a inovační sítě v oblasti výzkumu a vývoje.

Mapa stávajících oblastí nadnárodní spolupráce musí být přezkoumána. Vymezením budoucích makroregionů je nutné zajistit, že vytvoří podmínky pro provádění základních strukturálních opatření. Z tohoto důvodu musí být vymezeny s ohledem na uzemní celistvost a funkční kritéria zeměpisné povahy, například oblasti sdílející stejné povodí či pobřežní oblast, náležící ke stejné horské oblasti nebo místa, které křížuje hlavní dopravní koridor. Další kritéria jako například historie nebo institucionální struktury, nebo stávající spolupráce či úmluvy jsou rovněž relevantní.

Kladné zkušenosti s programem iniciativy Společenství EQUAL, který podporuje otevřenou společnost prostřednictvím boje proti diskriminaci a vyloučení, jsou systematicky včleňovány do veškerých opatření s cílem i dále stavět na partnerství, zmocnění, inovaci a nadnárodní spolupráci, což členským státům umožní sdílet osvědčené postupy a vyvíjet nové způsoby boje s problémy, se kterými se ve výše zmíněných oblastech potýkají.

5.6. Mezuregionální spolupráce

Programy meziregionální spolupráce by se měly zaměřit na agendu růstu a vytváření pracovních příležitostí prostřednictvím posílení inovace, MSP a podnikání, ochrany životního prostředí a prevence rizik. Mimo to bude podporována i výměna zkušeností a osvědčených postupů ohledně rozvoje měst, modernizace služeb veřejného sektoru (např. využívání informačních a komunikačních technologií ve zdravotnictví a veřejné správě), provádění programů spolupráce, studií a sběru údajů. Mezuregionální spolupráce bude rovněž podporována v rámci programů konvergence a programů pro regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Kromě toho, bude podněcována i výměna zkušeností a osvědčených postupů ohledně rozvoje měst, sociálního začlenění, vztahů mezi městskými a venkovskými oblastmi a provádění programů spolupráce.

6. DALŠÍ KROKY

Po uzavření dohody o finančních výhledech (2007-2013) je nutné co nejdříve uzavřít rovněž jednání o nařízeních pro strukturální fondy a Fond soudržnosti, aby zbylo co nejvíce času na přípravu nových programů. V tom okamžiku Komise poskytne konečné znění strategických obecných zásad Společenství pro soudržnost Radě ke schválení v souladu s článkem 24 předlohy obecného nařízení.

Strategické obecné zásady tvoří základ vnitrostátních strategických referenčních rámců, které následně určují priority operačních programů v souladu s článkem 25 předlohy obecného nařízení.

Proto je velmi důležité dodržet časový plán pro přijetí nařízení pro strukturální fondy a Fond soudržnosti 2007-2013 s cílem ponechat dostatečný časový prostor pro programovací fázi v roce 2006.

Komise zahájí veřejné konzultace v době přijetí tohoto dokumentu, kdy se bude připravovat konečné znění strategických obecných zásad.

S ohledem na omezené zdroje, které mají programy politiky soudržnosti v členských státech a v regionech k dispozici, jsou konzultace určeny k tomu, aby pomohly najít odpověď na následující otázky:

- Do jaké míry by politika soudržnosti měla podporovat program pro růst a zaměstnanost a lisabonský proces?
- Jaké nové prvky je možné zahrnout, aby se dařilo tento program plnit?
- Které aspekty považujete v souvislosti s tímto programem za méně důležité?

Výsledky konzultací pomohou vytvořit konečné znění obecných zásad, které Komise sdělí Radě. Komise proto vyzývá všechny příslušné zúčastněné strany, aby se do konzultací zapojily, a uvítá jejich připomínky do 30. září 2005. Připomínky lze umístit na:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/consultation/index_en.htm

PŘÍLOHA

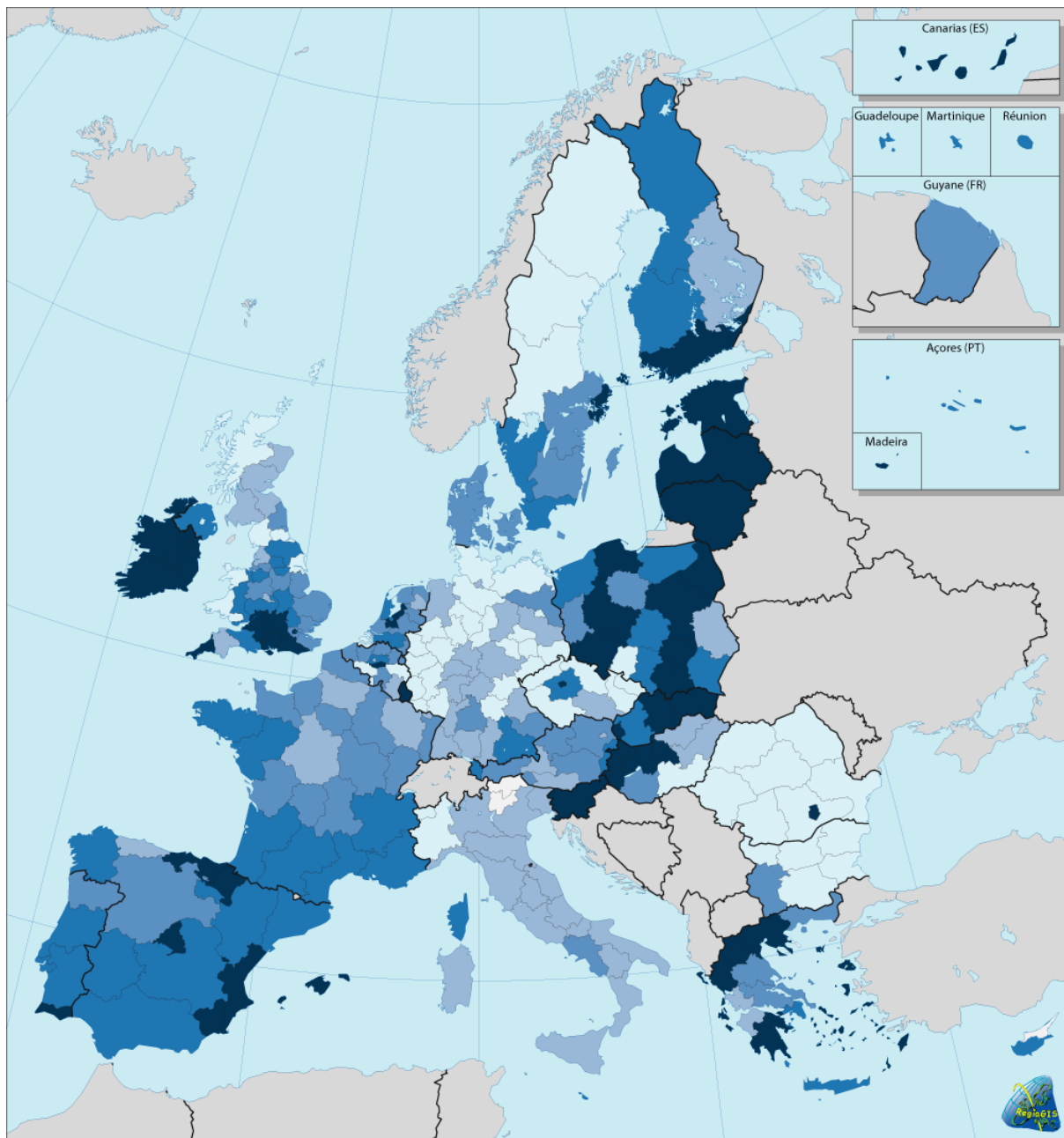
SEZNAM MAP

Mapa 1: Růst HDP, 1995-2002

Mapa 2: Tematická regionální klasifikace Evropy - konkurenceschopnost

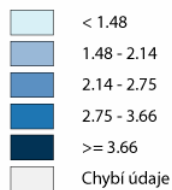
Mapa 3: Potenciální přístupnost, multimodální, 2001

Mapa 4: Tematická regionální klasifikace Evropy – rizika

Růst HDP, 1995-2002

Roční průměrná změna v %

EU-27 = 2.35

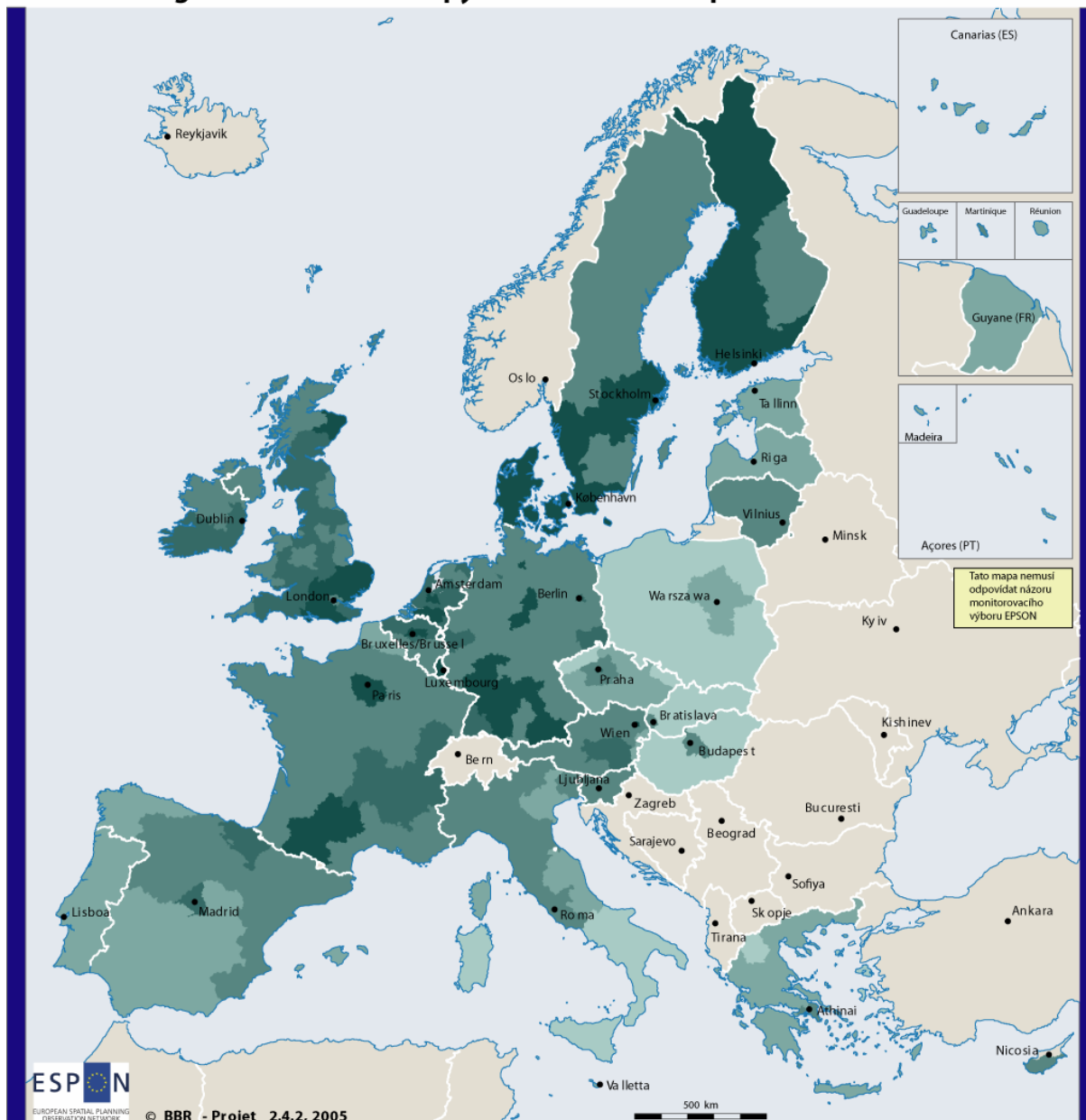
HU: 1995-2000

Zdroj: Eurostat – GR Regio

0 100 500 km

© EuroGeographics Association pour les limites administratives

Tematické regionální členění Evropy - Konkurenceschopnost

Konkurenceschopnost

© EuroGeographics Association pour les limites administratives

Regionální úroveň: NUTS 2

Původ údajů: ESPON 3.1 Taurus a BBR

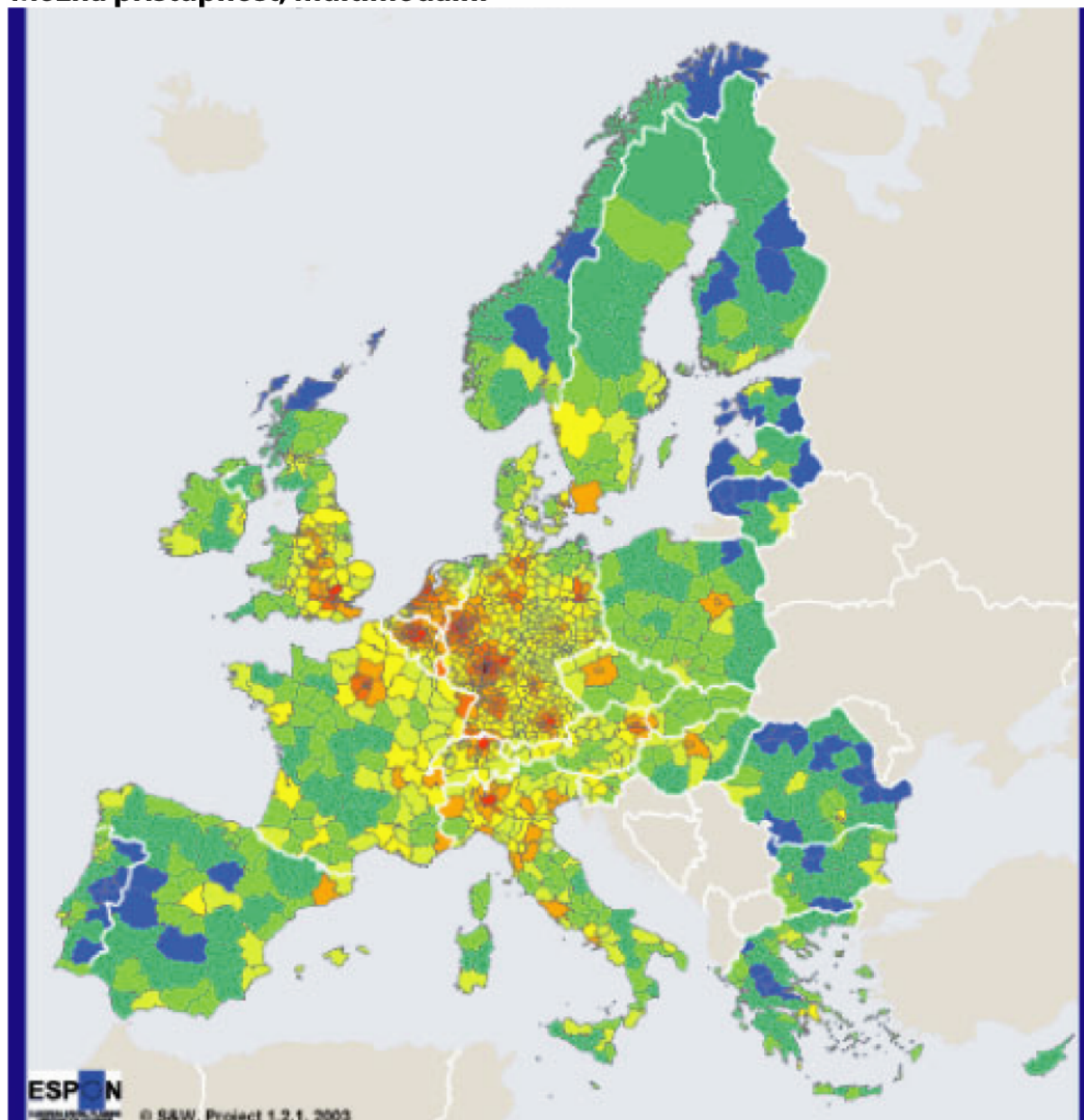
ESPON 2.4.2 vlastní výpočty BBR

Zdroj: Databáze EPSON

Ukazatele:

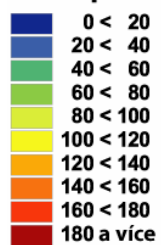
- produktivita 2002
- míra zaměstnanosti 2003
- výdaje na výzkum a vývoj 2001
- výzkum a vývoj v podnikatelském sektoru 2001
- vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo 2002

Možná přístupnost, multimodální

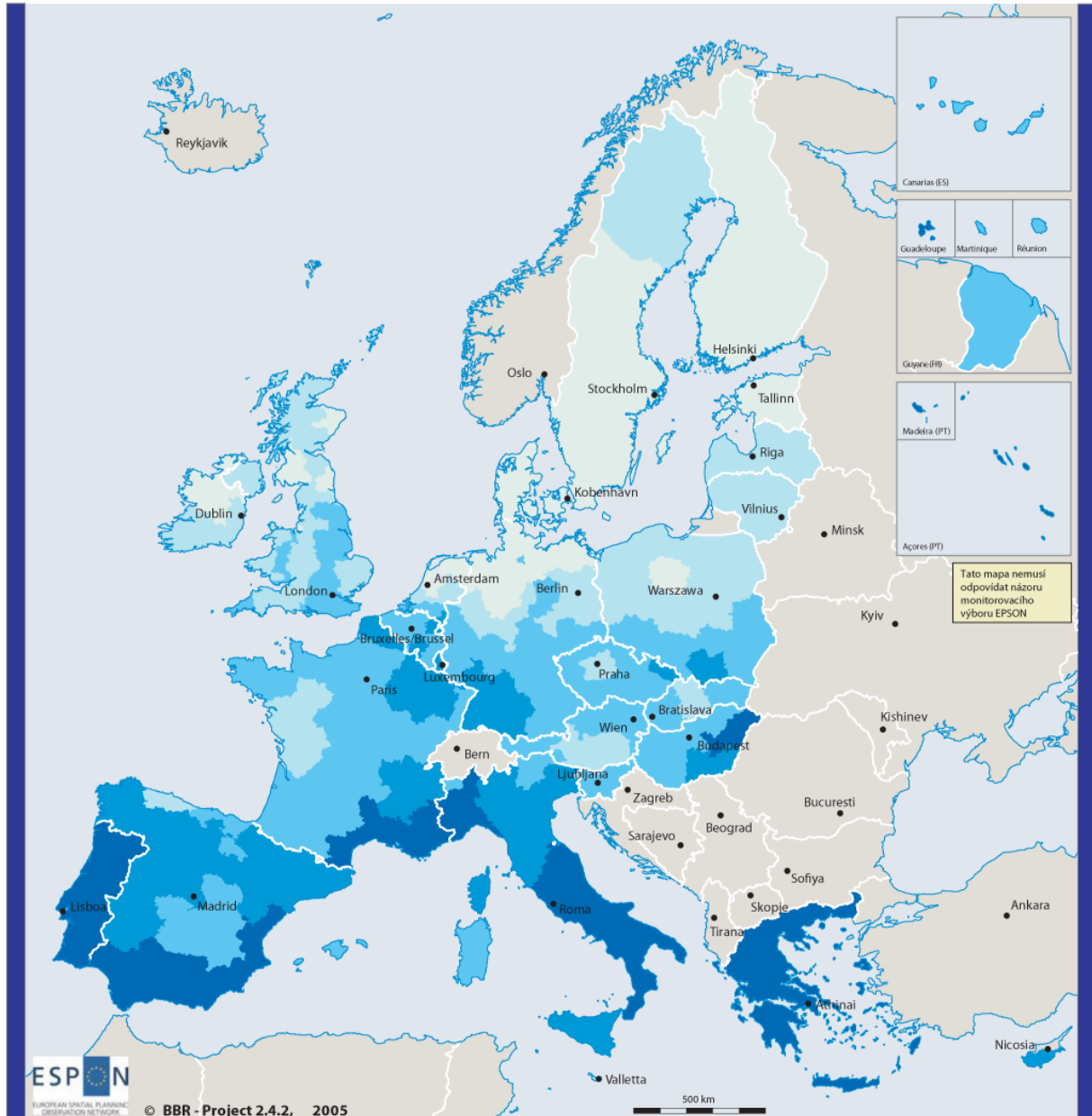

© EuroGeographics Association pour les limites administratives

Přístupnost (prostor ESPON = 100)

Tematické regionální členění Evropy - rizika

Rizika

- značně podprůměrná
- podprůměrná
- průměrná
- nadprůměrná
- značně nadprůměrná

© EuroGeographics Association pour les limites administratives

Regionální úroveň: NUTS 2

Původ údajů: ESPON 2.4.2 vlastní výpočty BBR

Zdroj: Databáze EPSON

Ukazatele:

- Nebezpečí povodní 1987 - 2002
- Nebezpečí lesních požárů 1997 - 2003
- Oblasti náchylné k suchu
- Nebezpečí zemětřesení